
Voorwoord

Aan de totstandkoming van het onderzoeksrapport ten behoeve van een prioriteitenstelling met betrekking tot de criminaliteitsbeheersing in Enschede hebben de volgende personen een belangrijke bijdrage geleverd: mw. W. van Dorssen en andere medewerkers van de recherche-administratie, hoofdinspecteur van politie B. J. A. Oude Hengel en commissaris van politie H. R. van Bruggen van de gemeentepolitie Enschede; de medewerkers van het NIPO te Amsterdam; de medewerkers van de afdeling Dataverwerking, S. J. Kerkhof, P. J. Linckens, drs. A. Slothouwer, mw. drs. E. G. M. Nuijten-Edelbroek en mw. P. Y. Kooper van het Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum.

Inhoudsopgave

1	Inleiding	1
2	De geregistreeerde criminaliteit 1976 t/m 1980	3
2.1	Misdrijven ter kennis gekomen van de politie	3
2.2	De ophelderingspercentages	4
2.3	Samenvatting	7
3	De afhandeling van misdrijven door het OM	8
3.1	De JD en het onderzoek	9
3.2	De afhandeling door het OM	12
3.3	Samenvatting	16
4	Tijdschrijven bij de JD	17
4.1	De afdelingen en het soort zaken	18
4.2	De zaken en ondersteuning van andere afdelingen	19
4.3	Aantal activiteiten en werkdagen	20
4.4	De tijdbesteding	21
4.4.1	Algemeen	21
4.4.2	De tijdbesteding per afdeling	24
4.4.3	De tijdbesteding naar soort delict	25
4.5	Tijdbesteding en resultaat van het recherche-onderzoek	27
4.6	Tijdbesteding van opgehelderde zaken en afdoening door het OM	28
4.7	Samenvatting	28
5	Het bevolkingsonderzoek	30
5.1	De omvang van de criminaliteit	30
5.2	Het meldings- of aangiftegedrag	31
5.3	Onrustgevoelens bij de bevolking	33
5.4	Preventiebereidheid	36
5.5	Contacten met de Enschedese politie	37
5.6	Criminaliteitsbestrijding als politietaak	39
5.7	Aangiftebereidheid bij verdachte situaties	40
5.8	Politie- aandacht in Enschede	41
5.9	Samenvatting	43
6	Slotbeschouwing	45
6.1	Omvang en aard van de criminaliteit	45
6.2	De JD en criminaliteitsbestrijding	46
6.3	De afhandeling van zaken door het OM	47
6.4	Bevolking en politie	47
6.5	Conclusie	48

Het vaststellen van prioriteiten met betrekking tot de bestrijding of beheersing van de criminaliteit is een onderwerp dat bij de politie maar ook binnen het Openbaar Ministerie (OM) meer en meer aandacht krijgt. Deze aandacht vloeit in de eerste plaats voort uit de ontwikkelingen van de criminaliteit en de ophelderingspercentages gedurende de laatste jaren. De CBS-statistieken die zijn gebaseerd op de geregistreeerde criminaliteit laten van jaar tot jaar een stijging van de criminaliteit zien, maar ook slachtofferenquêtes bevestigen dit beeld. Hoewel het aantal ophelderingen per jaar nog steeds wat stijgt, nemen de ophelderingspercentages langzaam maar zeker af.

Vooraf de ontwikkeling van de zogenoemde 'kleine criminaliteit' is verantwoordelijk voor de geschetste trends.

Eén en ander houdt in dat de werkdruk bij de politie en in het bijzonder bij de recherche toeneemt. De mankracht die de politie ter beschikking heeft is al lang niet meer voldoende om aan alle gemelde strafbare feiten die aandacht te geven die zij zouden verdienen. Deze situatie wordt nog versterkt door bevoering van de politiesterke en een rem op de toegestane hoeveelheid overwerk bij de recherche.

Ook in het driehoeksoverleg in Enschede tussen hoofdofficier van Justitie, burgemeester en korpschef heeft prioriteitstelling met betrekking tot opsporing en opheldering van misdrijven de aandacht gekregen. Naar aanleiding van de bespreking van de problematiek verzocht de driehoek aan de gemeentepolitie Enschede informatie te verzamelen en aan te dragen die ertoe zou moeten leiden dat in het overleg op verantwoorde wijze een prioriteitenplan zou kunnen worden vastgesteld.

De gemeentepolitie Enschede deed vervolgens aan het Wetenschappelijk Onderzoek en Documentatiecentrum (WODC) van het Ministerie van Justitie het verzoek ondersteuning te geven bij het verzamelen van de benodigde gegevens.

De onderzoekactiviteiten van het WODC hebben zich op de volgende aspecten gericht:

- de ontwikkeling van de criminaliteit en de ophelderingspercentages,
- het vervolgingsbeleid van het OM,
- de werkwijze van de Justitiële Dienst (JD),
- de verhouding politie-burgerij.

Met behulp van dossierstudies bij de politie en op het parket, een tijdschrijfonderzoek bij de JD en een bevolkingsenquête is het onderzoeksmateriaal verzameld waarvan de resultaten in dit rapport worden gepresenteerd. Voor zover relevant zal informatie die is verzameld tijdens een aantal gesprekken met rechercheurs in het slothoofdstuk worden besproken.

Omdat het rapport in eerste aanleg moet fungeren als handvat voor het driehoeksoverleg om, via verschillende invalshoeken, probleemgebieden met betrekking tot de criminaliteit in Enschede vast te kunnen stellen, is in de tekst een groot aantal tabellen opgenomen en is het rapport vooral cijfermatig van karakter.

In hoofdstuk 1 worden de resultaten gegeven van de ontwikkeling van de ge-

---

registreerde criminaliteit en de ophelderingspercentages in Enschede. Als contrast worden ook landelijke trends gepresenteerd.

Hoofdstuk 2 gaat in op het vervolgingsbeleid van het OM voor zover het Enschedese zaken betreft.

In hoofdstuk 3 komt de werkwijze van de JD in Enschede aan de orde waarbij de tijd besteed aan opsporingsonderzoek centraal staat.

Hoofdstuk 4 tenslotte geeft de resultaten weer van een enquête onder de Enschedese bevolking. De volgende thema's worden achtereenvolgens besproken: slachtofferschap, aangiftegedrag, onveiligheidsgevoelens, preventieve maatregelen, contacten met de politie, criminaliteitsbestrijding als taak van de politie, bereidheid met de politie samen te werken, problemen waarop de Enschedese politie zich zou moeten richten.

Elk hoofdstuk wordt afgesloten met een korte weergave van de belangrijkste resultaten en tenslotte zullen in hoofdstuk 5 algemene conclusies naar aanleiding van de verschillende deelstudies getrokken worden.

De geregistreeerde criminaliteit 1976 t/m 1980

Voor een beschrijving van de trends in de geregistreeerde criminaliteit (Wetboek van Strafrecht) en de ophelderingspercentages in Enschede is gebruik gemaakt van gegevens van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) over de jaren 1976 t/m 1980¹⁾. Hoewel er over het algemeen nogal wat bedenkingen bestaan ten aanzien van het gebruik van criminele statistieken, enerzijds omdat zij geen rekening houden met het aangiftegedrag van slachtoffers, anderzijds omdat zij nogal registratiegevoelig zijn, menen wij toch dat zij in elk geval een redelijk beeld geven van ontwikkelingen in de criminaliteit over een aantal jaren.

Om de Enschedese cijfers wat meer tot de verbeelding te laten spreken zijn als contrast de landelijke cijfers over dezelfde periode in de beschrijving betrokken. Hierbij moet wel worden opgemerkt dat de Enschedese cijfers (en trends) met de nodige voorzichtigheid dienen te worden gehanteerd vanwege de verhoudingsgewijs kleine aantallen.

2.1 Misdrijven ter kennis gekomen van de politie

Landelijke cijfers

In 1976 zijn volgens de CBS-statistieken in Nederland 378.494 misdrijven ter kennis van de politie gekomen, in 1980 waren dat er in totaal 490.946, dat wil zeggen een stijging van 30% over 5 opeenvolgende jaren. Het stijgingspercentage bedroeg jaarlijks:

1976 - 1977 + 3,2
1977 - 1978 + 1,9
1978 - 1979 + 9,7
1979 - 1980 + 12,5

Een tweetal typen misdrijven — eenvoudige en gekwalificeerde diefstal — nemen het belangrijkste deel van de totale geregistreeerde criminaliteit, nl. meer dan driekwart van het geheel, voor hun rekening²⁾. Vernielingen leveren evenwel ook nog een belangrijke bijdrage, de laatste jaren een kleine 10% van de geregistreeerde criminaliteit.

Tabel 1: Aandeel van eenvoudige diefstal, gekwalificeerde diefstal en vernieling in de totale geregistreeerde criminaliteit van Nederland, in percentages

	totale criminaliteit (WvS)	1 eenvoudige diefstal (art. 310)	2 gekw. diefstal (art. 311/ art. 312)	3 vernieling (art. 350/ art. 354)	1 + 2 + 3
1976	100	55,4	28,5	5,9	89,8
1977	100	53,3	28,5	7,8	89,6
1978	100	50,3	29,1	9,2	88,6
1979	100	47,9	30,5	9,6	88,0
1980	100	47,9	32,0	9,7	89,6

1) Bijzondere wetten zoals Vuurwapenwet en Opiumwet zijn ook in de beschrijving opgenomen.

2) Gekwalificeerde diefstal inclusief diefstal met geweld; sinds 1978 wordt diefstal met geweld (art. 312) door het CBS apart opgevoerd.

Uit de tabel blijkt allereerst dat genoemde drie delicttypen gezamenlijk een stabiel aandeel hebben in de totale geregistreerde criminaliteit, een kleine 90% van het totaal. Wel zijn er in de afzonderlijke bijdragen over de jaren enkele verschuivingen waar te nemen. Zo is het aandeel van eenvoudige diefstal gedaald, het aandeel van gekwalificeerde diefstal gestegen evenals dat van vernielingen.

Enschedese cijfers

Vergelijking van hetgeen hierboven is beschreven met de situatie in de gemeente Enschede levert het volgende op. In 1976 kwamen in Enschede 6.457 misdrijven ter kennis van de politie: in 1980 waren dat er 7.314, een stijging over een periode van vijf jaar van 13%. Landelijk bedroeg het stijgingspercentage 30. Met betrekking tot de jaarlijkse stijgingen in Enschede dient vooraf een opmerking te worden gemaakt. Volgens de statistieken kwamen in het jaar 1979 uitzonderlijk veel misdrijven 'bijzondere wetten' ter kennis van de politie. Waren dat er in 1976 t/m 1978 nog respectievelijk 109, 118 en 488, in 1979 kwamen er 5.410 ter kennis van de politie. Het jaar daarop waren het er weer aanzienlijk minder, nl. 365. Omdat deze éne uitschieter een beschrijving van de trend over een aantal jaren nogal verstoort, worden de cijfers van 1979 in de volgende tabellen weggelaten.

De jaarlijkse stijging van de geregistreerde criminaliteit in Enschede ziet er dan als volgt uit:

1976 - 1977 + 1,4%

1977 - 1978 + 4,6%

1978 - 1980 + 6,8% (stijging over 2 jaar)

Aansluitend op hetgeen is gezegd over drie typen delicten die een belangrijke bijdrage leveren tot de totale landelijke geregistreerde criminaliteit, is bekeken wat hun aandeel in Enschede is. Ook hierbij zijn de cijfers van 1979 buiten beschouwing gebleven.

Tabel 2: Aandeel van eenvoudige diefstal, gekwalificeerde diefstal en vernieling in de totale geregistreerde criminaliteit van Enschede, in percentages

	totale criminaliteit (WvS)	1 eenvoudige diefstal (art. 310)	2 gekw. diefstal (art. 311/ art. 312)	3 vernieling (art. 350/ art. 354)	1 + 2 + 3
1976	100	64,6	16,8	4,9	86,3
1977	100	62,8	17,8	6,9	87,5
1978	100	52,5	19,2	4,5	76,2
1980	100	50,8	18,3	9,7	78,8

Het aandeel van de eenvoudige diefstallen in Enschede ligt over de jaren hoger dan landelijk, maar ook hier is een dalende trend waar te nemen. Gekwalificeerde diefstallen komen, in vergelijking met de rest van Nederland, minder vaak voor. Het aandeel van de vernielingen in de geregistreerde criminaliteit is min of meer vergelijkbaar met de landelijke situatie.

2.2 De ophelderingspercentages

Landelijke cijfers

Het landelijk ophelderingspercentage ligt al enkele jaren rond de 25; voor de afzonderlijke misdrijfcategorieën liggen zij evenwel nogal verschillend.

Tabel 3: Ophelderingspercentages in Nederland, over zes misdrijfcategorieën

	eenv. diefst.	gekw. diefst.	vernie- ling	zeden- delict	bijz. wetten	overig	totaal
1976	16,6	29,9	28,0	51,3	98,4	83,1	27,6
1977	17,0	25,3	25,1	52,0	96,4	81,1	26,4
1978	17,2	24,1	24,9	46,4	98,6	75,4	26,5
1979	17,2	22,4	21,4	46,3	99,4	74,1	26,3
1980	17,2	19,8	20,3	47,2	99,0	74,4	24,4

De categorieën bijzondere wetten en overige misdrijven hebben hoge tot zeer hoge ophelderingspercentages. Veelal valt bij dit soort van misdrijven het moment dat de politie ervan kennisneemt samen met de opheldering, ofwel omdat de politie uit eigen initiatief een onderzoek start, ofwel omdat de dader bij de aangifte wordt meegeleverd. Normaal gesproken ligt het evenwel anders indien de politie op de hoogte wordt gesteld van een misdrijf door middel van een aangifte uit het publiek. Binnen deze categorie misdrijven scoren de ophelderingspercentages voor zedendelicten het hoogst: ongeveer de helft wordt opgehelderd. Voor die misdrijven die het grootste aandeel in de totale criminaliteit voor hun rekening nemen liggen de ophelderingspercentages het laagst, vaak omdat er in het geheel niets bekend is van een dader.

De ophelderingspercentages voor eenvoudige diefstallen zijn over de genoemde jaren zeer stabiel. Hetzelfde geldt voor de misdrijven bijzondere wetten en in wat mindere mate voor zedendelicten. De duidelijkste afname van de ophelderingspercentages is te constateren bij gekwalificeerde diefstallen en vernielingen.

Wanneer we de cijfers uit tabel 1 nogmaals bezien en deze koppelen aan de ophelderingspercentages, dan zien we het volgende:

Tabel 4: Verdeling misdrijven in twee categorieën en ophelderingspercentages voor Nederland

	aandeel eenv. dfst./gekw. dfst./vernieling in to- taal	opheld. %	aandeel overige delicten in totaal	opheld. %
1976	89,8	21,6	10,2	80,8
1977	89,6	20,3	10,4	79,0
1978	88,6	20,2	11,4	75,4
1979	88,0	19,4	12,0	77,3
1980	89,6	18,5	10,4	75,7

Naar aanleiding van de tabel kan worden opgemerkt dat van 90% van de geregistreerde criminaliteit ongeveer een vijfde wordt opgehelderd; bovendien is in de ophelderingspercentages een lichte daling te constateren. De overige tien procent van de geregistreerde criminaliteit wordt voor een groot deel wel opgehelderd, maar ook hier kan een daling in de ophelderingspercentages worden vastgesteld. Wel moet nog worden gewezen op het feit dat het aantal ophelderingen over de jaren is gestegen. In 1976 bedroeg het aantal opgehelderde misdrijven 104.433 en in 1980 119.704, dat wil zeggen een stijging van bijna 15%.

Enschedese cijfers

Het Enschedese ophelderingspercentage ligt hoger dan het landelijke en in tegenstelling tot de landelijke trend daalt het niet. Ook in Enschede zijn echter nogal wat verschillen voor de diverse misdrijfcategorieën.

Tabel 5: Ophelderingspercentages in Enschede, over zes misdrijfcategorieën

	eenv. diefst	gekw. diefst.	vernie- ling	zeden- delict	bijz. wetten	overig	totaal
1976	12,7	40,7	17,7	86,8	100	94,0	28,8
1977	16,9	38,9	18,7	64,5	100	95,6	30,5
1978	26,6	42,6	36,3	77,4	99,6	73,4	43,1
1979*	31,3	36,5	21,6	60,5	100	94,2	68,0
1980	25,7	28,3	14,6	80,2	98,6	94,0	39,7

*) het totale ophelderingspercentage wordt met name bepaald door het uitzonderlijk hoge aantal (opgehelderde) misdrijven 'bijzondere wetten'.

De hoogste ophelderingspercentages worden gevonden bij de misdrijven bijzondere wetten. Landelijk is het beeld vrijwel hetzelfde. Voor de categorie 'overige' delicten en zedendelicten zijn de ophelderingspercentages eveneens hoog. Enschede scoort hier hoger dan de rest van Nederland.

Wat betreft eenvoudige diefstallen levert Enschede, zeker de laatste paar jaar, een hoger ophelderingspercentage en dat geldt ook voor ophelderingen van gekwalificeerde diefstallen. De ophelderingspercentages voor vernielingen vertonen een schommelend beeld. Het lijkt er echter op dat Enschede hier wat achter blijft bij de landelijke ophelderingen.

Ook voor Enschede willen we tabel 2 nog eens koppelen aan de ophelderingspercentages.

Tabel 6: Verdeling misdrijven in twee categorieën en ophelderingspercentages voor Enschede

	aandeel eenv. dfst./gekwal. vernieling in totaal	opheld. %	aandeel overige delicten	opheld. %
1976	86,3	18,4	13,7	93,8
1977	87,5	21,5	12,5	94,0
1978	76,2	31,2	23,8	81,4
1980	78,8	25,0	21,2	94,0

Zoals al werd opgemerkt steeg het aantal opgehelderde misdrijven landelijk over de jaren 1976-1980 met 15%. In Enschede steeg het aantal ophelderingen in diezelfde periode van 1.858 tot 2.901, een stijging van 56%.

Voor de verschillende categorieën zag die stijging er als volgt uit.

Tabel 7: Aantal ophelderingen 1976-1980 voor zes misdrijfcategorieën

	1976	1980	stijgings/ dalings percentage
eenvoudige diefstal	529	955	+ 81
gekwalficeerde diefstal	442	378	- 15
vernieling	56	103	+ 84
zedendelicten	99	101	+ 2
bijzondere wetten	109	360	+ 230
overige delicten	623	1004	+ 61

2.3 Samenvatting

Samengevat kan uit de geregistreerde criminaliteit het volgende worden geconcludeerd:

- De stijging van de geregistreerde criminaliteit in Enschede is in de periode 1976-1980 achtergebleven bij de landelijke stijging (13% tegenover 30%).
- Het aandeel van eenvoudige diefstal/gekwalificeerde diefstal/vernieling in de totale geregistreerde criminaliteit ligt vooral de laatste jaren in Enschede op een lager niveau dan landelijk.
- Het aandeel van eenvoudige diefstallen ligt iets hoger, het aandeel van gekwalificeerde diefstallen veel lager en dat van vernielingen ongeveer gelijk.
- De ophelderingspercentages liggen in Enschede hoger dan landelijk; dat geldt zeker voor gekwalificeerde diefstal, zedendelicten en de categorie 'overige delicten'. De laatste jaren (vanaf 1978) geldt ook een hoger ophelderingspercentage voor eenvoudige diefstal.
- Het lijkt erop dat de ophelderingen van vernielingen in Enschede wat achterblijven bij de landelijke ophelderingen.
- Dat het totale ophelderingspercentage in Enschede hoger ligt dan landelijk heeft, zeker de laatste jaren, ook te maken met de relatieve daling van het aandeel van eenvoudige gekwalificeerde diefstal/vernieling in de totale geregistreerde criminaliteit.

De afhandeling van misdrijven door het OM

Het tweede onderdeel van het onderzoek heeft betrekking op de afhandeling van misdrijfzaken (WvS + Bijz. Wetten) door het Openbaar Ministerie (OM).

Nadat een recherche-onderzoek is afgesloten door het ophelderen van een misdrijf, een proces-verbaal (pv) is opgemaakt en verzonden naar het parket, vindt vervolgens verdere afhandeling plaats door het OM. De uitstroom van pv's bij de politie en de verwerking hiervan door het OM is niet alleen in kaart gebracht met het oog op vragen betreffende de efficiëncy van de JD in Enschede, maar zeker ook in verband met de vraag naar de afstemming van de werkwijze van die dienst op het OM beleid.

Het onderzoek heeft betrekking op pv's die in de periode 1 januari - 31 december 1980 bij het parketregister in Almelo werden ingeschreven. Aan de hand van het parketregister werd nagegaan welke zaken door de JD Enschede waren ingezonden.

Iedere tweede zaak, voor zover behorend tot een omschreven groep misdrijven werd in het onderzoek opgenomen. De volgende 10 categorieën misdrijven werden vervolgens onderscheiden:

1. misdrijven tegen de openbare orde, muntmisdrijven en overige valsheidsmisdrijven, artikel WvS 131/151a, 157/158; 177/206, 208/235;
2. zedendelicten, artikel WvS 239, 242/249;
3. agressieve delicten, artikel WvS 261/271, 285, 287/309;
4. oplichting/bedrog, artikel WvS 317, 321/323, 326/339;
5. eenvoudige diefstal, artikel WvS 310;
6. gekwalificeerde diefstal, artikel WvS 311, 312;
7. vernieling, artikel WvS 350/354;
8. heling, artikel WvS 416/417;
9. bijzondere wetten drugs/vuurwapens;
10. bijzondere wetten/overig.

Voorts werd ervoor zorg gedragen dat een (hoofd)verdachte slechts voor 1 zaak in het onderzoek terecht kwam, dit om dubbeltellingen van personen te voorkomen.

De gegevens uit het parketregister/de dossiers op het parket dienden voor inzicht in het afhandelingsbeleid van het OM. Uit de pv's op het politiebureau werden gegevens overgenomen die zowel betrekking hebben op de zaak als ook op de persoon van de verdachte. Geregistreerd werden onder meer de ten laste gelegde strafbare feiten, het aantal (mede)verdachten, in verzekeringstelling, geldwaarde van het gestolene, schade of lichamelijk letsel.

Alvorens over te gaan tot een beschrijving van de afhandeling van zaken door het OM zullen eerst de resultaten beschreven worden van de gegevens uit het pv Informatie over de (soort) zaak wordt voorafgegaan door een korte schets van de verdachten. Vooral bij lezing van dit summier profiel van de verdachten dient men er rekening mee te houden dat de gegevens gebaseerd zijn op door de politie opgemaakte pv's. Indien geen pv wordt opgemaakt, valt de zaak buiten het kader van dit onderzoek. In totaal bevat de steekproef 320 zaken.

3.1 De JD en het onderzoek

De verdachten

Het aantal verdachten per zaak was in het merendeel der gevallen 1 (67%). Bij 105 zaken waren 2 of meer verdachten betrokken.

Tabel 8: Aantal verdachten

verdachten	abs.	%
1	215	67,2
2	56	17,5
3	29	9,1
4/5	15	4,7
6 of meer	5	1,5
	320	100

De gemiddelde (hoofd)verdachte zoals deze uit het dossieronderzoek naar voren komt is ongeveer 30 jaar, mannelijk, van Nederlandse nationaliteit en recidivist (tabel 9 t/m 12).

Tabel 9: (Hoofd)verdachte naar leeftijd

leeftijd	abs.	%
18 jaar of jonger	47	14,7
19-20	42	13,1
21-25	64	20
26-30	53	16,6
31-35	35	10,9
36-40	31	9,7
41-45	13	4,1
46-50	14	4,4
51-60	14	4,4
61 of ouder	7	2,1
	320	100

Ruim een kwart van de (hoofd)verdachten tegen wie een pv is opgemaakt is 20 jaar of jonger, bijna de helft van alle verdachten is niet ouder dan 25 jaar.

Tabel 10: (Hoofd)verdachte naar sexe

sexe	abs.	%
mannelijk	276	86,3
vrouwelijk	44	13,7
	320	100

Tabel 11: (Hoofd)verdachte naar land van herkomst

herkomst	abs.	%
Nederlandse	250	78,1
niet-Nederlandse	70	21,9
	320	100

Tabel 12: Recidive (hoofd)verdachte

justitieel verleden	abs.	%
niet eerder veroordeeld	114	35,6
eenmaal eerder veroordeeld	45	14,1
meerdere malen veroordeeld	161	50,3
	320	100

De zaak

Gemiddeld omvat een pv bijna 12 pagina's. De variatie is echter aanzienlijk en loopt uiteen van 2 tot 80 pagina's. Van deze 12 pagina's worden er gemiddeld 4 besteed aan de verdachte en 3 aan de die van de getuige/aangever.

Het verloop van het politie-onderzoek kan onderverdeeld worden in drie fasen:

1. de periode van aangifte tot aanhouding;
2. de periode van aanhouding tot sluiten pv;
3. de periode sluiten pv tot verzending naar het parket.

De eerste fase duurt gemiddeld 12,5 dag, de tweede 24 en de derde 27,5 dag. In totaal neemt de hele afwikkeling van begin tot eind een gemiddelde tijd in beslag van 64 dagen met een variatie van 1 tot 559. Tabel 13 geeft een overzicht van de totale onderzoekduur.

Tabel 13: Onderzoekduur van aangifte tot verzending parket

tijdsduur	abs.	%
korter dan 1 week	32	10,0
1-2 weken	19	5,9
2-3 weken	39	12,2
3-4 weken	28	8,8
4 weken-2 maanden	74	23,1
2-4 maanden	79	24,7
4 maanden of langer	49	15,3
	320	100

Een onderzoek wordt in de meeste gevallen door 1 of 2 verbalisanten afgehandeld. Bij uitzondering kan dit aantal oplopen tot 6.

Tabel 14: Aantal verbalisanten

verbalisanten	abs.	%
1	120	37,5
2	151	47,2
3	30	9,4
4	13	4,1
5	4	1,2
6	2	0,6
	320	100

In ongeveer 30% van de gevallen vindt in verzekeringstelling plaats. Voor wat betreft de zaken die in de dossierstudie zijn opgenomen komt het aantal dagen echter niet boven de 8 uit (inclusief medeverdachten). Bij ruim tweederde van de zaken was geen sprake van in verzekeringstelling.

Tabel 15: Inverzekeringstelling per zaak in dagen (inclusief medeverdachten)

aantal dagen	abs.	%
0	222	69,4
1	11	3,4
2	27	8,4
3	8	2,5
4	30	9,4
5	2	0,6
6	4	1,2
7	2	0,6
8	14	4,4
	320	100

De in verzekeringstellingen beslaan in totaal 369 dagen, dat wil zeggen gemiddeld 3,8 dagen per zaak waarbij in verzekeringstelling plaatsgevonden heeft.

Tabel 16: Aantal aan verdachte(n) door de JD ten laste gelegde artikelen

aantal ten laste gelegde artikelen	abs.	%
1	254	79,4
2	59	18,4
3	6	1,9
4	1	0,3
	320	100

Meestal gaat het bij de ten laste leggingen om 1 artikel en in een betrekkelijk gering aantal gevallen om 2 Een verdachte aan wie 3 of 4 artikelen ten laste gelegd worden behoort tot de (hoge) uitzonderingen.

Afgaand op de geldwaarde van het gestolene/de schade of op de ernst van toegebracht letsel is het aantal 'zware' zaken vrij gering. (tabel 17, 18, 19). In 23 gevallen bedroeg het gestolene meer dan f 5.000,—. 12 zaken hadden betrekking op schade aan eigendom van meer dan f 1.000,— en in 13 gevallen kon zwaar lichamenlijk letsel, in twee gevallen met de dood als gevolg, ten laste worden gelegd.

Tabel 17: Geldwaarde van het gestolene, voor zover van toepassing en bekend

bedrag	abs.	%
minder dan f 100,—	52	27,4
f 100,— / f 500,—	54	28,4
f 500,— / f 1.000,—	30	15,8
f 1.000,— / f 5.000,—	31	16,3
f 5.000,— of meer	23	12,1
	190	100

Tabel 18: Financiële schade aan eigendom, voor zover van toepassing en bekend

bedrag	abs.	%
minder dan f 100,—	81	63,8
f 100,— / f 500,—	26	20,5
f 500,— / f 1.000,—	8	6,3
f 1.000,— of meer	12	9,4
	127	100

Tabel 19: Lichamenlijk letsel, voor zover van toepassing en bekend

letsel	abs.	%
licht of zeer licht	56	78,9
zwaar letsel	13	18,3
dodelijk	2	2,8
	71	100

Het ten laste gelegde misdrijf, of bij meervoudige ten laste leggingen het zwaarst bedreigde, betrof in bijna de helft van de gevallen, eenvoudige of gekwalificeerde diefstal (48,7%)¹⁾. Na diefstal de meest voorkomende delicten zijn in volgorde van afnemende frequentie, agressieve delicten (18,4%), oplichting/bedrog (7,8%), vernieling (7,5%) en misdrijven tegen de openbare orde (6,9%).

1) Het zwaarst bedreigde misdrijf is het misdrijf met de hoogste strafmaat.

Tabel 20: Door de JD ten laste gelegde delict, in categorieën

type delict	abs.	%
openbare orde	22	6,9
zeden	9	2,8
agressie	59	18,54
oplichting/bedrog	25	7,8
eenvoudige diefstal	73	22,8
gekwalificeerde diefstal	83	25,9
vernietiging	24	7,5
heling	9	2,8
drugs/wapens	15	4,7
overig	1	0,3
	320	100

Tabel 21 geeft een uitsplitsing van enkele gegevens naar de meest frequent voorkomende delicten, zoals onderzoekduur en omvang pv.

Van de in de tabellen opgenomen delicten hebben oplichting en vernietiging de langste onderzoekduur. Oplichting/bedrog vergt ongeveer 2 maanden vanaf de start van het onderzoek tot het sluiten van het pv.

De omvangrijkste verbaalen worden echter geproduceerd bij gekwalificeerde diefstal en misdrijven tegen de openbare orde. Verder valt op dat meestal meer bladzijden worden besteed aan de verdachte(n) dan aan de aangever/getuigen, maar bij agressieve delicten ligt dit precies andersom.

Tabel 21: Enkele gegevens uit de pv's voor de meest voorkomende delicten

	eenv. diefst.	gekwal. diefst.	agressie	oplichting/bedrog	vernietiging	openb. orde
aantal	73	83	59	25	24	22
gem. onderzoekduur						
- aangifte/sluiten pv	22,2	32,6	34,5	97,5	56	20,8
- sluiten pv/ verzending OM	29,2	34,5	24,6	29,7	23,3	19,7
- totale duur	51,4	67,1	59,1	127,2	79,3	40,5
omvang pv						
- gem. aant. pag. verdachte	1,5	6,7	3,2	3,1	1,5	5,0
- gem. aant. pag. getuige/aangever	1,8	2,8	4,4	2,4	1,6	2,8
gemid. leeftijd	27,9	31,0	28,2	28,2	30,8	24,8

3.2 De afhandeling door het OM

Van de 320 in 1980 bij het parket ingeschreven zaken waarover gegevens werden verzameld er 134 (42%) door het OM vervolgd. 43% werd geseponeerd, 9% werd ad informandum gevoegd of aan een andere OvJ overgedragen en 6% was nog niet behandeld.

Tabel 22: Wijze van afhandeling door het OM

afhandeling	abs.	%
vervolgning	134	41,8
technisch sepot	48	15,0
beleidssepot	89	27,8
ad informandum/andere OvJ	29	9,1
nog niet behandeld	20	6,2
	320	100

In verreweg de meeste zaken werd door het OM het door de JD tenlastegelegde overgenomen (85%).

Wijziging van het tenlastegelegde misdrijf, voornamelijk door omzetting van een gekwalificeerde diefstal in een eenvoudige of omgekeerd, vond plaats in 4% van de gevallen.

Vervolgens geeft tabel 23 een overzicht van de sepotgronden.

Tabel 23: Wijze van afhandeling door het OM (inclusief sepotgronden)

	enkelvoudige ten laste legging abs.	meervoudige ten laste legging abs.
technisch sepot		
- ten onrechte vermeld	1	—
- geen wettig bewijs	37	10
beleidssepot		
- civielrechtelijke justitiële maatregel	1	—
- onvoldoende nationaal belang	2	—
- gering feit	39	1
- gering aandeel	1	—
- geringe strafwaardigheid	—	1
- oud feit	—	1
- leeftijd	2	—
- recente bestraffing	6	—
- door feit getroffen	5	—
- gezondheidstoestand	5	1
- reclasseringsbelang	4	2
- gewijzigde omstandigheden	2	—
- verdachte onvindbaar	1	1
- verhouding geregeld	9	2
- medeschuld benadeelde	3	—
- beperkte kring	1	—
ad informandum gevoegd	2	15
andere OvJ/overdracht	1	11
vervolgning	90	44

De meest frequent gehanteerde sepotgronden zijn: 'geen wettig bewijs' (27% van de sepots) en 'gering feit' (29% van de sepots). Uit deze tabel is verder op te maken, dat bij meervoudige tenlasteleggingen minder snel tot een sepot wordt overgegaan, dan bij een enkelvoudige. Deze verhouding varieert ook met de aard van het tenlastegelegde. Wanneer het tenlastegelegde, of in geval van meervoudige ten laste leggingen het zwaarst bedreigde misdrijf, ofwel drugs/wapens, gekwalificeerde diefstal, zedenmisdrijven dan wel misdrijven tegen de openbare orde betreffen wordt relatief vaak vervolgd. Heling, vernieling, oplichting of eenvoudige diefstal zijn delicten die relatief veel worden geponeerd.

Tabel 24: Afhandeling door het OM naar delict, in categorieën, exclusief niet behandelde zaken

	sepot		ad informandum/ andere OvJ		vervolgning	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%
openbare orde	7		2		10	
zeden	3		—		5	
agressie	27	48,2	1	1,8	28	50,0
oplichting	12	60,0	2	10,0	6	30,0
eenvoudige diefstal	39	54,2	8	11,1	25	34,7
gekwalficeerde diefstal	22	28,7	13	16,9	42	54,4
vernieling	16	66,7	2	8,3	6	25,0
heling	9		—		1	
drugs/wapens	2		1		10	
overige bijzondere wetten	—		—		1	
	137	45,7	29	9,7	134	44,7

*) geen percentages zijn berekend bij absolute aantallen kleiner dan 20.

Van de meest frequent voorkomende delicten (eenvoudige diefstal, gekwalificeerde diefstal, vernieling, agressie en oplichting) is in de volgende tabellen een overzicht van de afhandeling door het OM evenals de sepotgrond opgenomen.

Tabel 25: Eenvoudige diefstal

	abs.	%	%
- sepot(grond)			53,5
geen wettig bewijs	4	5,5	
gering feit	22	30,1	
recent bestraft	1	1,4	
gezondheidstoestand	1	1,4	
reclasseringsbelang	3	4,1	
gewijzigde omstandigheden	1	1,4	
verhouding geregeld	7	9,6	
- ad info gevoegd	5	6,8	6,8
- andere OvJ	3	4,1	4,1
- vervolging	25	34,2	34,2
- nog niet behandeld	1	1,4	1,4
	73	100	

Tabel 26: Gekwalificeerde diefstal

	abs.	%	%
- sepot(grond)			26,6
ten onrechte vermeld	1	1,2	
geen wettig bewijs	3	3,6	
civielr. just. maatregel	1	1,2	
onv. nat. belang	2	2,4	
gering feit	8	9,6	
gering aandeel	1	1,2	
oud feit	1	1,2	
leeftijd	1	1,2	
recent bestraft	1	1,2	
gezondheidstoestand	1	1,2	
reclasseringsbelang	1	1,2	
verdachte onvindbaar	1	1,2	
- ad info gevoegd	6	7,2	7,2
- andere OvJ	7	8,4	8,4
- vervolging	42	50,6	50,6
- nog niet behandeld	6	7,2	7,2
	83	100	

Tabel 27: Vernieling

	abs.	%	%
- sepot(grond)			66,7
geen wettig bewijs	7	29,2	
gering feit	2	8,3	
recent bestraft	3	12,5	
verhouding geregeld	2	8,3	
medesch. benadeelde	1	4,2	
beperkte kring	1	4,2	
- ad info gevoegd	2	8,3	8,3
- vervolging	6	25,0	25,0
	24	100	

Tabel 28: Agressie

	abs.	%	%
- sepot(grond)			45,8
geen wettig bewijs	14	23,7	
gering feit	3	5,1	
geringe strafw.	1	1,7	
door feit getroffen	4	6,8	
gezondheidstoestand	1	1,7	
reclasseringsbelang	1	1,7	
gewijzigde omstandigheden	1	1,7	
medesch. benadeelde	2	3,4	
- ad info gevoegd	1	1,7	1,7
- vervolging	28	47,5	47,5
- nog niet behandeld	3	5,1	5,1
	59	100	

Tabel 29: Oplichting

	abs.	%	%
- sepot(grond)			52,0
geen wettig bewijs	10	40,0	
gering feit	1	4,0	
leeftijd	1	4,0	
reclasseringsbelang	1	4,0	
- ad info gevoegd	2	8,0	8,0
- vervolging	6	24,0	24,0
- nog niet behandeld	4	16,0	16,0
	25	100	

Om tenslotte een indicatie te krijgen van de hoeveelheid werk die de JD heeft verricht zijn gegevens over de onderzoekduur, het aantal verdachten en verbalisanten, het aantal tenlasteleggingen, inverzekeringstelling en aantal pagina's van het pv gelegd naast de wijze van afhandeling door het OM.

Wanneer we deze gegevens overzien kan worden geconstateerd dat het meeste werk van de JD is gestoken in zaken die later zijn vervolgd. Aan vervolgte zaken is gemiddeld door meer verbalisanten gewerkt (2,1 tegen 1,6 aan geseponeerde zaken). Gemiddeld werden (mede)verdachten wier zaak later ter berechting werd voorgelegd langer in verzekering gesteld dan wanneer de zaak werd geseponeerd (gemiddeld 1,2 dagen tegen 0,3). Het aantal pagina's van het pv dat is gewijd aan de verdachte ligt hoger bij vervolgte dan bij geseponeerde zaken.

Opvallend is echter dat de duur van het onderzoek (de periode tussen aangifte en sluiten pv) over het algemeen langer is waar het later geseponeerde zaken betref. 42% van de geseponeerde zaken had een onderzoekduur langer dan een maand tegen 26% van de vervolgte zaken. Gezien het bovenstaande is het niet aannemelijk dat ook meer tijd in die zaken is gestoken. Mogelijk betreft het zaken die moeilijk snel zijn af te ronden, of om andere redenen blijven liggen, bv. omdat andere (nieuwe) zaken bij voorrang moeten worden behandeld omdat zij geen uitstel gedogen.

Door de wijze waarop het onderzoek is opgezet is een schatting van de verhouding tussen het werk dat in later geseponeerde en vervolgte zaken wordt gestoken niet te geven. Het meest indicatief op basis van deze gegevens voor het verrichte werk is het aantal pagina's van het pv waarin verklaringen van aangevers/getuigen en verdachten worden vastgelegd. Indien we ons hierop baseren zouden we kunnen concluderen dat 38% van het werk wordt 'geseponeerde'. Ondanks het ontbreken van exacte en betere gegevens een aanwijzing dat de hoeveelheid geseponeerde werk toch niet onaanzienlijk is. In hoofdstuk 3 wordt hierop nader ingegaan.

3.3 Samenvatting

Het dossieronderzoek gericht op de afhandeling door het OM van misdrijven die door de politie zijn opgehelderd en neergelegd in een proces-verbaal heeft de volgende resultaten opgeleverd:

- Bij tweederde van de zaken gaat het om 1 verdachte.
- De doorsnee verdachte is een man, van Nederlandse nationaliteit, recidivist en ongeveer 25 jaar. Een kwart van de verdachten is 20 jaar of jonger, bijna de helft niet ouder dan 25.
- Bij het onderzoek zijn in de meeste gevallen 1 of 2 verbalisanten betrokken.
- In 30% van het aantal zaken vindt in verzekeringstelling plaats die gemiddeld 3,8 dagen duurt (inclusief medeverdachten).
- De variatie in de omvang van de pv's is groot: gemiddeld omvat het ongeveer 12 pagina's.
- De periode tussen aangifte en aanhouding duurt gemiddeld 12,5 dag, de periode tussen aanhouding en afsluiting van het pv 24 dagen en de periode tussen afsluiting pv en verzending naar het parket 27,5 dag. In totaal ruim 2 maanden.
- Afgemeten aan de financiële schade en/of lichamelijk letsel is het aantal 'zware' zaken vrij gering.
- 75% van de zaken behoren tot de categorieën eenvoudige diefstal, gekwalificeerde diefstal, vernieling of andere agressieve misdrijven.
- Door het OM wordt 42% van de zaken vervolgd, 9% ad informandum gevoegd en 43% geseponneerd.
- Bij meervoudige tenlasteleggingen wordt vaker vervolgd dan bij enkelvoudige.
- Misdrijven behorend tot de categorieën drugs/vuurwapens, gekwalificeerde diefstal, zedenmisdrijven en misdrijven tegen de openbare orde worden relatief vaak vervolgd.
- Misdrijven behorend tot de categorieën heling, vernieling, oplichting of eenvoudige diefstal worden relatief vaak geseponneerd.
- Van de sepots (43% van alle zaken) zijn 15% technische sepots en 28% beleidssepots.
- Voor vrijwel alle technische sepots geldt als sepotgrond 'geen wettig bewijs'; zij komen relatief veel voor bij de misdrijven vernieling, agressie en oplichting.
- Bij de beleidssepots komt als sepotgrond 'gering feit' verhoudingsgewijs veel voor; met name bij eenvoudige diefstal en in wat mindere mate bij gekwalificeerde diefstal.

Nadat met behulp van dossierstudies de trends zijn bekeken van de geregistreerde criminaliteit en de ophelderingspercentages bekeken zijn alsmede de wijze van afdoening door het OM, is getracht middels een tijdschrijfonderzoek meer zicht te krijgen op het interne functioneren van de JD in Enschede. Vragen met betrekking tot de input, de werklust, inzet van mankracht, het verloop van het onderzoek en de output zijn daarbij belangrijke aspecten.

Het tijdbestedingsonderzoek richt zich op opsporing, behandeling en afhandeling van strafbare feiten door de rechercheurs van de JD. Daarmee wordt het onderzoek op twee manieren begrensd. In de eerste plaats worden afdelingen die in hoofdzaak bestuursondersteunende taken hebben (voor die specifieke werkzaamheden) niet in het onderzoek betrokken, bv. de Vreemdelingen- en Inlichtingendienst of de afdeling Bijzondere Wetten. Daarnaast blijven afdelingen waarbij het accent ligt op interne ondersteuning bij opsporingsactiviteiten of andere recherchewerkzaamheden buiten beschouwing, bv. het Informatiecentrum, Technische Opsporingsdienst, Observatieteam en Recherche-administratie.

De afdelingen die wel in het onderzoek worden betrokken zijn:

- de hoofdafdeling algemene recherche, bestaande uit:
  - afdeling Algemene Recherche (AR);
  - afdeling Jeugd- en Zedenzaken (JZZ).

- de hoofdafdeling bijzondere recherche bestaande uit:
  - afdeling Drugs en Vuurwapens (DRUWA);
  - Bureau Vermiste Voertuigen (BVV);
  - afdeling Bijzondere Wetten (BW), voorzover betrekking hebbend op strafbare feiten.(De afdeling Helingbestrijding en Hotelcontrole is niet in het onderzoek meegenomen).

Naast genoemde afdelingen heeft de JD in Enschede een centrale opvang. Omdat veel zaken bij een aangifte of melding tijdens kantooruren de Opvang passeren, is zij als aparte afdeling in het onderzoek meegenomen. Aangiften of meldingen worden in eerste instantie door de Wachtcommandant geselecteerd en ofwel door de Opvang behandeld of, voorzover nodig geacht, direct overgedragen aan een rechercheur van een andere afdeling, teneinde nader onderzoek te verrichten. Ook is het mogelijk dat een zaak in tweede termijn wordt overgedragen nadat nogmaals de opsporingskansen zijn afgewogen. Bij deze afweging tenslotte kunnen zaken ook direct opgelegd worden en in dat geval is de Opvang de enige afdeling die een aangifte of melding behandelt. Buiten de kantooruren nemen de andere afdelingen van de JD de opvangtaak over. Aangifteverbalen voor fietsendiefstal worden in principe niet door de Opvang opgemaakt, maar door de portier.

Bij het tijdschrijfonderzoek is afgezien van een methode waarbij aan de betrokken rechercheurs wordt gevraagd bij te houden welke activiteiten zij gedurende een bepaalde periode verrichten en hoeveel tijd daar dan aan is besteed. Gekozen is voor een onderzoeksmethode waarbij de tijdbesteding niet

aan de persoon van de rechercheur, maar aan de zaak die in behandeling is wordt gekoppeld. Van iedere zaak wordt, zo lang die bij de afdeling in behandeling is, door de betrokkenen zelf op een voorgedrukte lijst systematisch genoteerd wanneer daarvoor handelingen worden uitgevoerd, wat voor soort handelingen, hoeveel tijd dat kost en met hoeveel collega's iedere handeling of activiteit is uitgevoerd.

Alle zaken (strafbare feiten) die gedurende de maand november 1981 bij de JD (nieuw) binnenkwamen zijn in het onderzoek meegenomen. In meerderheid gaat het om strafbare feiten die via aangiften/meldingen ter kennis van de politie komen. Een enkele keer is het opstarten van onderzoek op eigen initiatief van één of meerdere rechercheurs aanleiding geweest om de zaak in het tijdschrijfonderzoek mee te nemen. In totaal gaat het om 374 zaken.

Afhankelijk van de tijd die aan de behandeling van zaken werd besteed zijn zij enkele dagen, weken of maanden in de tijd gevolgd. Een zaak werd voor het tijdschrijfonderzoek als afgesloten beschouwd als zij administratief is opgelegd in de vorm van een pv onbekende dader dan wel vastgelegd in een pv bekende dader om vervolgens te worden verzonden naar het parket.

4.1 De afdelingen en het soort zaken

Voor een eerste analyse, waarbij het gaat om een typering van het soort zaken dat binnenkomt en in behandeling wordt genomen, is een selectie gemaakt die erop neerkomt dat:

- het bij de melding/aangifte of start van het onderzoek 1 delict betreft;
- het bij de definitieve afhandeling 1 delict betreft;
- de zaak is behandeld door 1 enkele afdeling.

Na deze selectie blijven er van de 374 zaken nog 349 over (93%). We definiëren ze hier als 'enkelvoudige' zaken.

De volgende tabel geeft aan om wat voor soort strafbare feiten het gaat en door welke afdelingen ze van begin tot eind behandeld zijn.

Tabel 30: Soort delict en behandelde afdeling, 'enkelvoudige' zaken *)

	AR	JZZ	DRUWA	BVV	BW	Opvang	TOTAAL	
art. WvS/Bijz.Wet							abs.	%
141	1	1					2	0,6
157	3	1				2	6	1,7
184					1		1	0,3
216					1	1	2	0,6
225						1	1	0,3
246		2					2	0,6
285	1						1	0,3
300	1	1					2	0,6
302	1						1	0,3
310	35	4		1		94	134	38,6
311	69	7		1		47	124	35,7
312	1	1					2	0,6
321	1						1	0,3
326	1					1	2	0,6
350	23	2				38	63	18,1
Vuurw. art. 3			1		1		2	0,6
Vuurw. art. 6					1		1	0,3
Opiumwet art. 3			2				2	0,6
abs.	137	19	3	2	4	184	349	
%	39%	5%	1%	1%	1%	53%		100

*) zie voor een indeling in misdrijfcategorieën blz. 8.

Van de 349 'enkelvoudige' zaken wordt meer dan de helft door de Opvang behandeld. Bijna 40% komt voor rekening van de AR en slechts een beperkt aantal zaken (8%) wordt door JZZ, DRUWA, BVV of BW in behandeling genomen.

Het merendeel van de zaken dat zich aandient betreft drie categorieën misdrijven: eenvoudige diefstal (art. 310), gekwalificeerde diefstal (art. 311)¹⁾ en vernieling (art. 350). Het gaat hierbij in totaal om ruim 92% van alle zaken die in de tabel zijn opgenomen. De behandeling van deze zaken vindt in hoofdzaak plaats door de Opvang (56%) en de AR (40%).

Uit de tabel blijkt eveneens dat eenvoudige diefstal en vernieling relatief vaak door de Opvang worden behandeld, terwijl gekwalificeerde diefstal vaker door de AR wordt afgedaan.

De overige 25 zaken (de zg. 'meervoudige' zaken) die in de maand november 1981 bij de JD zijn behandeld vallen buiten de eerste selectie en bevatten dus ofwel meer dan 1 strafbaar feit bij melding/aangifte of definitieve afhandeling, ofwel zij zijn door meer dan 1 afdeling behandeld. Dit laatste komt overigens maar driemaal voor: tweemaal een combinatie AR + BVV en eenmaal AR + JZZ. De resterende zaken bevatten verschillende combinaties van strafbare feiten, als volgt verdeeld over de afdelingen: AR (11), JZZ (4) en Opvang (7).

Elf van de 25 zaken bestaan uit één of andere combinatie van art. 310, 311 en 350 WvS. Zes maal gaat het om openlijke geweldpleging (art. 141) of mishandeling (art. 300 en 301), mogelijk in combinatie met een ander strafbaar feit. Zesmaal is er sprake van oplichting (art. 225) of verduistering (art. 326), eventueel gecombineerd met een ander strafbaar feit. Tweemaal speelt brandstichting (art. 157) in de combinaties een rol.

4.2 De zaken en ondersteuning van andere afdelingen

In het formulier dat werd gebruikt voor het tijdbestedingsonderzoek werd ook door de behandelende afdeling aangegeven welke ondersteunende afdelingen voor een onderzoek zijn geraadpleegd of ingeschakeld. Bij de behandeling van de 349 'enkelvoudige' zaken werd 56 maal (15%) een ondersteunende afdeling geraadpleegd/ingeschakeld.

De verschillende afdelingen maken als volgt gebruik van de ondersteuning.

Tabel 31: Aantal maal ondersteuning van andere afdelingen

	zaken		zaken waarvoor ondersteuning	
	abs.	abs.	abs.	%
AR	137	45	33	
JZZ	19	7	37	
DRUWA	3	3	100	
BVV	2	1	50	
BW	4	—	—	
OPVANG	184	—	—	

Allereerst moet worden opgemerkt dat in het onderzoek een gering aantal zaken van DRUWA, BVV en BW betrokken zijn. De tabel laat voorts zien dat de Opvang geen gebruik maakt van ondersteunende afdelingen, terwijl dat bij de AR en JZZ in eenderde of iets meer van het aantal zaken het geval is.

Op de tijdschrijfformulieren is ook aangegeven om welke afdelingen het gaat als er van ondersteuning gebruik wordt gemaakt. Ondersteuning kan daarbij worden verkregen van het Info(rmatie)centrum (INFO), de Technische Opsporingsdienst (TOD), een Observatieteam (OT) of andere. Tabel 32 geeft een overzicht van de mate waarin zij door de behandelende afdelingen zijn ingeschakeld of geraadpleegd.

1) exclusief diefstal met geweld (art.312).

Tabel 32: Soort ondersteuning per behandelende afdeling, in absolute aantallen

	AR	JZZ	DRUWA	BVV
TOD	30	4		1
TOD + ANDERS	1	1		
TOD + INFO	5			
INFO	4	1	1	
INFO + TOD + ANDERS	3			
OT	1			
OT + INFO + TOD	1			
ANDERS		1	1	
INFO + ANDERS			1	
INFO (totaal)	10	1	2	
TOD (totaal)	40	5		1

Als er al gebruik gemaakt wordt van ondersteuning bij de zaken die in onderzoek genomen worden is dat meestal ondersteuning van de TOD. Het INFO blijft hierbij ruimschoots achter. Andere soorten van ondersteuning zoals inschakeling van een OT vinden nauwelijks plaats.

Bij 'meervoudige' zaken wordt wat meer gebruik gemaakt van ondersteunende afdelingen. In 7 van de 25 zaken (32%) kwam er enige vorm van ondersteuning aan te pas. Ook hier had de TOD weer het belangrijkste aandeel.

4.3 Aantal activiteiten en werkdagen

Zoals uit tabel 30 al bleek gaat het bij de meeste 'enkelvoudige' zaken die door de JD behandeld worden om een drietal strafbare feiten, te weten de artikelen 310, 311 en 350 WvS, maar ook bij de 'meervoudige' zaken spelen zij een belangrijke rol. In 330 van alle 374 zaken (88%) gaat het om één (of een combinatie) van deze artikelen, behandeld door AR, JZZ of Opvang. Voor deze strafbare feiten is bekeken hoeveel activiteiten of werkzaamheden de verschillende afdelingen erin steken, dat wil zeggen vanaf binnenkomst tot en met de overdracht aan de recherche-administratie¹⁾. Als het gaat om een combinatie van artikelen is geen verdeling gemaakt naar afdeling.

Tabel 33: Aantal activiteiten ten behoeve van art. 310, 311 en 350 WvS, per afdeling in absolute aantallen

aantal act.	art. 310			art. 311			art. 350			310/311/350
	AR	JZZ	OPV.	AR	JZZ	OPV.	AR	JZZ	OPV.	
3	3	1		2			1	1		1
4	20	1	81	22	2	39	11	1	30	4
5	4		9	20	1	4	7		6	1
6	3		1	9	2	2	1		1	1
7			2	2		2	2			
8		2		7	2					
9										
10	1									
11-15	1		1						1	
16-20	2			1						
21-25	1									1
26-36				3						2
gemid. excl. meer dan 6 act.	4,23	3,50	4,18	4,18	5,32	4,30	4,64	3,50	4,22	4,28

Zoals de tabel laat zien gaan gemiddeld de meeste activiteiten zitten in de behandeling van een gekwalificeerde diefstal, gevolgd door vernieling en tenslotte eenvoudige diefstal. Systematische verschillen tussen de behande-

¹⁾ Zie voor de soort activiteiten tabel 35. De indeling van researchwerkzaamheden is overgenomen van de Studiecommissie Normering Researchwerkzaamheden, aangevuld met volgens de Enschedese recherche ontbrekende activiteiten.

lende afdelingen zijn niet te constateren, maar bij de 'meervoudige' zaken zien we een wat grotere spreiding dan bij de 'enkelvoudige'.

Voor alle afdelingen geldt een hoge tot zeer hoge frequentie rondom 4 à 5 activiteiten. (inclusief de administratieve afhandeling door de recherche-administratie). Dit betekent overigens ook dat het met betrekking tot deze misdrijven over het algemeen weinig verschil maakt of zij nu door de Opvang dan wel door een andere afdeling behandeld worden. Veelal beperken de activiteiten van de JD zich in die gevallen tot: het aanhoren (schriftelijk horen van) de aangever, het opnemen van de aangifte in een pv, het noteren in het dag/nachtrapport en de schriftelijke verwerking door de recherche-administratie. De geringe verschillen zijn voorts ook te verklaren uit het feit dat de Opvang geen 24-uurs dienst heeft; bij afwezigheid van de Opvang nemen andere afdelingen haar taak over.

Naast het aantal activiteiten of werkzaamheden besteed aan een zaak is ook gekeken hoeveel werkdagen er *iets* aan een zaak gedaan is. Iedere werkdag waarop enige activiteit werd ondernomen is daarbij betrokken. Het aantal werkdagen dat men langer of korter bezig is vanaf binnenkomst van de zaak tot en met de afsluiting wordt in de volgende tabel voor de drie eerder genoemde delicten gegeven. Het gaat hier dus *niet* om volledige werkdagen.

Tabel 34: Aantal werkdagen waarin activiteiten worden verricht ten behoeve van art. 310, 311 en 350 WvS, per afdeling in absolute aantallen

aantal werkd.	art. 310			art. 311			art. 350			310/311/350
	AR	JZZ	OPV.	AR	JZZ	OPV.	AR	JZZ	OPV.	
1	23	3	20	40	4	12	15	1	15	6
2	10	1	69	23	1	34	6	1	22	
3	1		4	4	2	1	2		1	1
4			1	1						4
5 of meer	1			1						
gem. excl. meer dan 5 werkd.	1,35	1,25	1,50	1,46	1,71	1,77	1,44	1,50	1,63	1,88

Gemiddeld krijgt de combinatie van de artikelen 310, 311/350 gemiddeld langer (in termen van werkdagen) aandacht, dat wil zeggen zij hebben een wat langere looptijd. Gaat het om 'enkelvoudige' zaken, dan zien we hetzelfde beeld als bij het aantal activiteiten. De behandeling van gekwalificeerde diefstal heeft de langste looptijd, gevolgd door vernieling en eenvoudige diefstal. Opvallend is dat de totale behandelingsduur, afgemeten aan het aantal werkdagen dat een zaak enige aandacht krijgt, bij de Opvang in alle gevallen langer is dan bij de AR of JZZ. De verklaring hiervoor kan gelegen zijn in het feit dat de opvangrechercheurs niet zelf een zaak afsluiten, maar dat dit pas in een later stadium gebeurt nadat een aangifte/melding nogmaals door hun chef op opsporingskansen bekeken is.

4.4 De tijdbesteding

4.4.1 Algemeen

Voor een eerste inzicht in de tijdbesteding, verdeeld over verschillende activiteiten, is de selectie die eerder werd gemaakt losgelaten en zijn alle 374 zaken in de analyse betrokken.

De volgende tabel geeft een totaaloverzicht van alle activiteiten. Achter het soort activiteit staat, tussen haakjes, aangegeven hoe vaak die voorkomt en vervolgens wordt in drie kolommen aangegeven:

- de tijd gepercenteerd op de totale tijd;
- het aantal minuten in totaal;
- het gemiddelde aantal minuten per activiteit.

Tabel 35: Verdeling van de werktijd van de Justitiële Dienst voor 374 zaken

	tijd in percent.	aantal minuten	gemid. tijd in minuten
1. AANVANG ZAAK			
a. aanhoren en opnemen van aangifte (373)	9.37	5986	16.05
b. eigen onderzoek (60)	3.43	2189	36.48
c. overname verdachte van andere dienst (10)	0.41	260	26.00
d. anders (8)	0.31	195	24.38
SUBTOTAAL (451)	13.51%	8630	19.14
2. OPNEMEN VAN SITUATIE			
a. afzetting regelen (—)	—	—	—
b. veiligstellen sporen (12)	0.24	155	12.92
c. invoeren van assistentie (15)	0.40	254	16.93
d. opnemen/doorgeven van signaleringen (3)	0.06	41	13.67
e. vastleggen namen van getuigen (12)	1.18	752	62.67
f. in kennis stellen/alarmeren van personen (7)	0.52	330	47.14
g. anders (2)	0.21	130	65.00
SUBTOTAAL (51)	2.60%	1662	32.59
3. VERRICHTEN VAN NADER ONDERZOEK			
a. opsporen van getuigen/afspraken voor verhoor (23)	1.61	1029	44.74
b. horen van getuige/aangever (48)	2.39	1525	31.77
c. verrichten van werkzaamheden ter onderst. TOD (24)	2.43	1551	64.63
d. fotoconfrontatie (18)	1.19	758	42.11
e. inwinnen inf. in adm/techn. opsporingssysteem (28)	0.89	568	20.29
f. inwinnen informatie elders (21)	1.28	820	39.05
g. onderzoek helers, afnemers (1)	0.13	80	80.00
h. nader onderzoek plaats delict (38)	2.26	1443	37.98
i. buurtonderzoek (4)	0.83	530	132.50
j. werkzaamheden i.v.m. techn. acties (1)	0.07	45	45.00
k. onderzoek woning (12)	3.19	2040	170.00
l. met aangever naar polikliniek, GGD (5)	0.18	115	23.00
m. verwijzen en contacten hulpverl. instanties (6)	0.11	70	11.67
n. inbeslag nemen goederen (8)	0.99	635	79.38
o. teruggave inbeslaggenomen goederen (2)	0.12	75	37.50
p. informeren/overleg chef/justitie (21)	1.58	1007	47.95
q. werkoverleg (10)	0.85	541	54.10
r. posten (4)	2.12	1355	338.75
s. invallen (—)	—	—	—
t. anders (10)	1.21	775	77.50
SUBTOTAAL (284)	23.43%	14.962	52.68
4. AFWIKKELEN ONDERZOEK			
a. ontbieden/aanhouden verdachte (28)	1.58	1008	36.00
b. voorgeleiding hulp OvJ (19)	0.39	247	13.00
c. insluiten verdachte (13)	0.28	180	13.85
d. alg. gesprek met verdachte (51)	4.04	2578	50.55
e. bezoek verdachte (18)	1.74	1112	61.78
f. verzekeringstelling (19)	0.61	390	20.53
g. act. ivm. rechtshulp/vroeghulp (11)	0.65	415	37.73
h. informeren pers (—)	—	—	—
i. spiegelconfrontatie (5)	0.61	390	78.00
j. sorteerproef (—)	—	—	—
k. begeleiding aangever (3)	0.13	85	28.33
l. reconstructie (—)	—	—	—
m. fotograferen/dactyloscoperen verdachte (7)	0.46	294	42.00
n. voorgeleiding OvJ (5)	2.70	1723	344.60
o. horen van verdachte (39)	4.03	2572	65.95
p. met verdachte naar plaats delict (2)	0.33	210	105.00
q. ouders in kennis stellen (17)	0.53	340	20.00
r. onder ouderlijk gezag stellen (11)	0.40	255	23.18
s. transport naar inrichting (—)	—	—	—
t. vergezellen slachtoffer naar rechtbank (—)	—	—	—
u. contact met school (3)	0.06	35	11.67
v. met verdachte naar/van HvB ivm. verhoor (—)	—	—	—
w. anders (5)	0.41	260	52.00
SUBTOTAAL (256)	18.94%	12.094	47.24

5. SCHRIFTELIJKE HANDELINGEN

a. muteren van misdrijf, aanhouding (367)	3.57	2279	6.21
b. invullen antecedentenmap (1)	0.01	5	5.00
c. verzenden telexbericht (8)	0.19	120	15.00
d. schriftelijk horen aangever (302)	11.13	7111	23.55
e. schriftelijk horen verdachte (56)	12.36	7891	140.91
f. verdere schrift. handelingen ivm. pv. (65)	4.15	2649	40.75
g. samenstellen verbaal (91)	7.97	5088	55.91
h. opmaken van rapport (6)	0.11	70	11.67
i. invullen verificatiestaat (29)	0.34	217	7.48
j. invullen slip bekende verdachte (17)	0.20	129	7.59
k. invullen formulieren in verzekeringstelling (9)	0.24	150	16.67
l. invullen andere formulieren (36)	0.65	418	11.61
m. copieren van stukken (9)	0.39	250	27.78
n. maken van situatieschets (-)	—	—	—
o. anders (8)	0.23	145	18.13
SUBTOTAAL (1004)	41.53%	26.522	26.42
TOTAAL (2046)	100%	63.870	31.22
		minuten	minuten

In totaal werd voor de behandeling en afhandeling van alle 374 zaken die in het tijdschrijfonderzoek vielen 63.870 minuten genoteerd, dat wil zeggen een gemiddelde tijdsduur van 170,8 minuten = iets minder dan 3 uur per zaak.

De totale tijdsduur verdeeld over vijf hoofdrubrieken is in de volgende tabel weergegeven.

Tabel 36: Verdeling van de totale werktijd over 5 hoofdrubrieken, in procenten (N = 374)

	%
aanvang zaak	13,5
opnemen van situatie	2,6
verrichten van nader onderzoek	23,4
afwickelen onderzoek	18,9
schriftelijke handelingen	41,5

Ruim 41% van de totale tijd die besteed is aan de behandeling van 374 zaken komt voor rekening van alle mogelijk *schriftelijke handelingen*¹⁾. Binnen deze categorie van activiteiten nemen het schriftelijk horen van aangevers en het schriftelijk horen van verdachten een belangrijke plaats in, respectievelijk 11 en 12% van de totale tijd. Omdat het schriftelijk horen van aangevers veelvuldiger voorkomt dan het schriftelijk horen van verdachten, is er een aanzienlijk verschil in de gemiddelde tijdsduur van deze activiteiten. Gemiddeld kost het horen van een aangever ongeveer 25 minuten, terwijl het horen van een verdachte 2 uur en 20 minuten kost.

Het samenstellen van het verbaal legt beslag op ongeveer 8% van de totale tijd; de gemiddeld bestede tijd bedraagt iets minder dan 1 uur. Daarnaast zijn er nog andere schriftelijke handelingen in verband met het pv die 4% van de totale tijd vergen en gemiddeld zo'n 40 minuten in beslag nemen.

Eén van de schriftelijke handelingen die zeer frequent voorkomt is het muteren van misdrijven, aanhoudingen etc.: 3,6% van de totale tijd met een gemiddelde duur van 6 minuten.

Afgemeten aan de tijdverdeling is de op één na belangrijkste categorie van activiteiten *het verrichten van nader onderzoek*: 23,4%. Het gaat hierbij in het algemeen om nogal tijdrovende activiteiten die zich buiten het bureau afspelen. De activiteiten die gemiddeld de meeste tijd vergen zijn: posten (ruim 5,5 uur), onderzoek woning (bijna 3 uur), buurtonderzoek (ruim 2 uur).

¹⁾ Op verzoek van de Enschedese politie werden het *schriftelijk* horen van aangevers/getuigen en verdachten bij deze categorie opgenomen ter onderscheiding van het horen van aangevers/getuigen en verdachten indien dat niet direct schriftelijk wordt vastgelegd.

Activiteiten die gemiddeld tussen de drie kwartier en anderhalf uur kosten zijn: het opsporen van getuigen, ondersteunende werkzaamheden voor de TOD, in beslag nemen van goederen, overleg met chef of met justitie en werk-overleg.

18,9% van de totale tijd wordt bestemd voor activiteiten die onder de noemer *afwickelen van onderzoek* vallen. De meest frequent voorkomende activiteiten behorend tot deze categorie zijn algemene gesprekken met en het horen van verdachten zonder dat er iets op papier (pv) gezet wordt. Ook qua tijd nemen zij het grootste deel binnen deze rubriek voor hun rekening: 8,1 van de 18,9%.

Activiteiten die zich buiten het bureau afspelen zijn ook hier de meest tijd-rovende: een voorgeleiding voor de OvJ kost bv. gemiddeld bijna 6 uur.

De activiteiten die onder de noemer *aanvang zaak* worden gebracht nemen 13,5% van de totale tijd voor hun rekening. Het aanhoren en opnemen van aangiften komt zeer veelvuldig voor en kost gemiddeld iets meer dan een kwartier. Minder frequent leidt eigen onderzoek tot de aanvang van een zaak.

De laatste van de vijf hoofdrubrieken is het *opnemen van de situatie* ter plaatse: 2,6% van de totale tijd. Geen van de activiteiten die onder deze rubriek vallen komt vaak voor en de gemiddelde tijdsduur is ongeveer een half uur per werkzaamheid.

4.4.2 De tijdbesteding per afdeling

Voor de drie afdelingen die de meeste zaken in behandeling hebben ziet de tijverdeling er als volgt uit:

Tabel 37: Verdeling van de totale werktijd over 5 hoofdrubrieken per afdeling, in procenten

	AR (N = 148)	JZZ (N = 24)	OPVANG (N = 191)
aanvang zaak	13,4	14,9	25,1
opnemen van situatie	3,3	0,9	2,9
verrichten van nader onderzoek	24,9	10,9	9,6
afwickelen onderzoek	19,4	33,0	4,5
schriftelijke handelingen	39,0	40,3	57,9

De verdeling van de totale werktijd van de AR komt sterk overeen met de verdeling van de werktijd van de JD als geheel.

Sterke afwijkingen kan men constateren bij JZZ en de Opvang. Zo besteedt men bij JZZ relatief meer tijd aan het 'afwickelen van onderzoek'. Met name de activiteiten horen van verdachten alsmede het in kennis stellen van ouders zijn verantwoordelijk voor het verschil.

Aan de andere kant besteedt JZZ aanzienlijk minder tijd aan alle activiteiten die onder de rubriek 'verrichten van nader onderzoek' vallen, vandaar dat ook deze rubriek flink lager scoort in vergelijking met het beeld van de JD als geheel.

De Opvang tenslotte besteedt in verhouding meer tijd aan 'aanvang zaak' en 'schriftelijke handelingen' en minder aan 'verrichten en afwickelen van onderzoek'.

Zoals al eerder werd vastgesteld is de gemiddelde tijd die aan een zaak wordt besteed ruim 170 minuten en de gemiddelde tijdsduur per activiteit 31 minuten. Ook hier zien we verschillen tussen AR, JZZ en Opvang.

Tabel 38: Gemiddelde tijd per zaak en gemiddelde tijd per activiteit, per afdeling

totale tijd in minuten	AR 39637 (62%)	JZZ 8477 (13%)	OPVANG 6495 (10%)	TOTAAL 63870 (100%)
gemiddelde tijd per zaak	283,3 min. = 4,7 uur	446,2 min. = 7,4 uur	35,3 min. = 0,6 uur	170,8 min. = 2,8 uur
gemiddelde tijd per activiteit	37,7 min.	39,4 min.	10,1 min.	31,2 min.

Kost de behandeling van 1 enkele zaak bij de Opvang gemiddeld om en nabij een half uur, bij de AR is dat bijna 5 uur en bij JZZ $\pm$ 7,5 uur.

Wanneer we bij het geconstateerde verschil tussen AR en JZZ de gemiddelde tijd per activiteit betrekken (deze wijkt niet erg af), dan wil dat zeggen dat JZZ per zaak meer activiteiten of werkzaamheden verricht dan de AR. Dat grotere aantal activiteiten vindt men vooral terug in de rubriek 'afwikkelen van onderzoek'.

Overigens moet nog worden opgemerkt dat het restant van de totaal bestede tijd, nl. 9261 minuten (15%) voor rekening komt van de afdelingen BVV, BW en DRUWA. Het gaat in totaal om 11 zaken met een gemiddelde tijdsduur van 842 minuten = 14 uur. Dit hoge gemiddelde wordt sterk bepaald door een enkele zaak die door DRUWA is behandeld en die $\pm$ 114 manuren heeft gekost.

Laten we deze zaak buiten beschouwing dan komt de gemiddelde tijdsduur voor de resterende tien zaken op 242 minuten = 4 uur.

4.4.3 De tijdbesteding naar soort delict De 'enkelvoudige' zaken: 349

Tabel 39: Tijdbesteding voor 'enkelvoudige' zaken naar type delict

	aantal	bestede tijd in minuten	gem. tijd in minuten	in % van totale tijd
art. 310	134	6944	51,8	10,9
art. 311	124	18158	146,4	28,4
art. 350	63	2677	42,5	4,2
overige delicten	28	22033	786,9	34,5
	349	49812	142,7	78,0

In totaal is 78% van de beschikbare tijd die hier aan de orde is besteed aan de zg. 'enkelvoudige' zaken (zie ook tabel 30). De gemiddelde werktijd per zaak bedraagt 143 minuten = 2,4 uur. De drie soorten misdrijven die in deze categorie het meest frequent voorkomen zijn: eenvoudige en gekwalificeerde diefstal alsmede vernieling, 92% van alle 'enkelvoudige' zaken. Hieraan wordt 54,3% van de totale tijd besteed, terwijl 34,5% van de tijd gaat zitten in de behandeling van de overige 8% 'enkelvoudige' zaken. Tot deze laatste categorie behoren dan ook de zwaardere misdrijven zoals openlijke geweldpleging, mishandeling, oplichting, verduistering, brandstichting e.d. Zoals al eerder is aangegeven behoorde 1 zaak tot de categorie verdovende middelen en drukte zij zeer zwaar op de werktijd: 10% van de totale tijd werd voor dit onderzoek uitgetrokken. Laat men deze zaak buiten beschouwing, dan blijft toch ongeveer een kwart van de tijd over voor zo'n kleine 8% van de 'enkelvoudige' zaken. De gemiddeld bestede tijd voor deze zaken bedraagt dan 563 minuten = 9,4 uur. Dit is altijd nog bijna 4 keer zoveel als de tijd die aan gekwalificeerde diefstallen wordt besteed, 11 maal zoveel als aan eenvoudige diefstal en 13 maal zoveel als aan vernielingen.

Uiteraard speelt hierbij de behandelende afdeling een rol van betekenis. Zo bleek al eerder dat zaken die door de Opvang zijn behandeld minder tijd kosten dan zaken die door andere afdelingen in behandeling worden genomen. In verhouding worden eenvoudige diefstallen en vernielingen ook vaker door de Opvang behandeld en definitief afgehandeld waarmee de verhou-

dingscijfers die hierboven zijn genoemd meer recht wordt gedaan. De behandeling van een eenvoudige diefstal kost de AR gemiddeld 108 minuten terwijl de Opvang er 29 minuten aan besteed. Voor gekwalificeerde diefstal ligt die verhouding op 231 tegenover 36 en voor vernieling 62 tegenover 30 minuten.

Van een mogelijk opsporingsonderzoek is in principe alleen sprake wanneer andere afdelingen dan de Opvang een zaak in behandeling nemen. Gezien het grote aantal strafbare feiten dat de Opvang behandelt, is nogmaals de tijdbesteding van de 'eenvoudige' zaken bekeken waarbij de Opvang buiten beschouwing is gebleven. Het gaat om 165 zaken.

Tabel 40: Tijdbesteding voor 'eenvoudige' zaken naar type delict, exclusief Opvang

	aantal	bestede tijd in minuten	gem.tijd in minuten	in % van totale tijd
art. 310	40	4214	105,4	6,6
art. 311	77	16483	214,1	25,8
art. 350	25	1512	60,5	2,4
overige delicten	23	21558	937,3	33,7
	165	43767	265,3	68,5

De 'meervoudige' zaken: 25

22% van de totale tijd is besteed aan de zg. 'meervoudige' zaken waarbij in de meeste gevallen sprake is van meer dan 1 strafbaar feit. Wat betreft het soort zaak is een indeling gemaakt in 4 rubrieken:

- combinatie eenvoudige/gekwalificeerde diefstal, vernieling: art. 310, 311 en 350;
- combinatie openlijke geweldpleging, mishandeling: art. 141, 300, 301 en 302;
- combinatie oplichting, verduistering: art. 225, 321 en 326;
- een strafbaar feit gecombineerd met brandstichting: art. 157.

De artikelen kunnen voorkomen in combinatie met elkaar of met andere strafbare feiten; in de combinatie wegen de genoemde artikelen het zwaarst.

Tabel 41: Tijdbesteding voor 'meervoudige' zaken per type delict

	aantal	bestede tijd in minuten	gem.tijd in minuten	in % van totale tijd
art. 310/311/350	11	6150	559,1	9,6
art. 141/300/301/302	6	4115	685,8	6,4
art. 225/321/326	6	3643	607,2	5,7
art. 157	2	150	75,0	0,2
	25	14058	562,3	22,0

Zeven van de 25 'meervoudige' zaken werden behandeld door de Opvang met een totale tijdsduur van 575 minuten; gemiddeld 82 minuten. Exclusief de Opvang ziet de tabel er dan als volgt uit:

Tabel 42: Tijdbesteding voor 'meervoudige' zaken naar type delict, exclusief Opvang

	aantal	bestede tijd in minuten	gem.tijd in minuten	in % van totale tijd
art. 310/311/350	10	6125	612,5	9,6
art. 141/300/301/302	5	3990	798,0	6,3
art. 225/321/326	2	3268	1634,0	5,1
art. 157	1	100	100	0,2
	18	13483	749,1	21,1

Wanneer we de tijdbesteding naar soort delict wat nader beschouwen en daarbij het onderscheid tussen behandeling door Opvang en andere afdelingen betrekken dan zien we in de eerste plaats dat ongeveer de helft van alle zaken door de Opvang worden behandeld en dat daarvoor $\pm 10\%$ van de totale geregistreerde tijd wordt gebruikt. Gemiddeld besteedt de Opvang ongeveer een half uur aan eenvoudige/gekwalificeerde diefstal of vernielingen. Gaat het om wat ingewikkelder zaken dan trekt men er meer dan het dubbele voor uit.

De andere helft van de zaken kunnen in principe in onderzoek worden genomen, of worden althans door andere afdelingen van de JD behandeld. Daaraan wordt door de afdelingen dan bijna 90% van de tijd besteed die de JD beschikbaar heeft. Hoe ernstiger het misdrijf hoe meer tijd er per zaak in wordt gestoken. Zo kost een behandeling van een vernieling bv. gemiddeld 1 uur, een eenvoudige diefstal tussen anderhalf en twee uur, een gekwalificeerde diefstal of een zwaardere misdrijf 3,5- 4 uur. Gaat het om gecompliceerdere zaken, met andere woorden er is sprake van meerdere strafbare feiten, dan ligt de gemiddelde tijdsduur op 12 uur. Overigens komt dit soort zaken relatief weinig voor: 10% van alle zaken die in principe voor onderzoek in aanmerking komen.

4.5 Tijdbesteding en resultaat van het recherche-onderzoek

Van alle zaken die in dit tijdbestedingsonderzoek aan de orde zijn resulteerden er uiteindelijk 31 in een pv met 1 of meer bekende daders, dat wil zeggen 8,3%. De overige zaken werden (als onbekende dader pv) opgelegd. Laat men de zaken die door de Opvang zijn behandeld buiten beschouwing en relateert men de pv's bekende dader aan die zaken die in principe in onderzoek konden worden genomen, dan is het ophelderingspercentage 16,9%.

Tabel 43: Tijdbesteding soort zaak en definitieve afhandeling door JD, exclusief Opvang

	aantal	opgehelderd abs.	opgehelderd %	aan ophelдерingen bestede tijd in % van totale tijd
enkelvoudige zaak				
310	40	5	12,5	3,5
311	77	3	3,9	12,9
350	25	2	8,0	0,3
overig	23	11	47,8	18,4
meervoudige zaak				
310/311/350	10	4	40,0	6,0
141/300/301/302	6	4	66,7	6,0
225/321/326	2	2	100	5,1
157	1	—	—	—
	184	31	16,9	54,7

Uit de tabel blijkt dat de ophelderingspercentages het hoogst zijn voor de zwaardere 'enkelvoudige' zaken en voor de 'meervoudige'. Wanneer het eenvoudige/gekwalificeerde diefstal of vernieling betreft dan liggen de ophelдерingen flink wat lager: voor eenvoudige diefstal en vernieling zo rond de 10% en voor gekwalificeerde diefstal op ongeveer 4%.

Binnen de categorie opgehelderde misdrijven kosten de zwaardere 'enkelvoudige' en 'meervoudige' relatief veel tijd: gecombineerd 38% van de totale tijd die de JD aan zaken heeft besteed. Weinig tot zeer weinig tijd vergen de ophelдерingen van eenvoudige diefstal en vernieling, waarschijnlijk omdat in deze gevallen de dader direct meegeleverd werd bij de aangifte. Opvallend is dat het onderzoek voor drie opgehelderde gekwalificeerde diefstallen bijna 13% van de totale tijd kostte.

Afsluitend kan nog worden opgemerkt dat het onderzoek van alle opgehelderde misdrijven bijna 55% van de totale tijd voor haar rekening nam.

Wat betreft de soort activiteiten of werkzaamheden ten behoeve van de opgehelderde misdrijven zien we de volgende verdeling:

Tabel 44: Verdeling van de werktijd van opgehelderde misdrijven over 5 hoofdcategorieën, in procenten (N = 31)

	%
aanvang zaak	5,1
opnemen van situatie	0,7
verrichten van nader onderzoek	21,7
afwickelen onderzoek	27,4
schriftelijke handelingen	45,1

4.6 Tijdbesteding van opgehelderde zaken en afdoening door het OM

Aan de hand van gegevens uit het parketregister is nagegaan hoe de 31 zaken die door de Enschedese politie werden ingestuurd door het OM zijn afgedaan.

Omdat er bij een aantal zaken sprake was van meerdere strafbare feiten en/of meerdere verdachten resulteerden de 31 ingezonden pv's in 38 zaken bij het parket.

Tabel 45: Afdoening door OM, in absolute aantallen

	pv's pol.	parket zaken	afdoening OM			
			vervol- ging	voeging ad info	sepot	anders
art. 310	5	5	3	1	1	
art. 311	3	4	3		1	
art. 350	2	2		1	1	
overig enkelv.	11	12	8	2	2	
art. 310/311/350	4	8	1	3		4
art. 141/300/301/302	4	5	4		1	
art. 225/321/326	2	2	1			1
	31	38	20	7	10	1

De tabel laat zien dat van de 38 zaken die door het OM zijn afgedaan 53% is vervolgd, 18% gevoegd en 26% geseponeerd. Tweemaal was er sprake van een technisch sepot, viermaal van een gering feit en tenslotte was viermaal de verhouding met de benadeelde door de verdachte geregeld.

4.7 Samenvatting

De belangrijkste resultaten van het tijdschrijfonderzoek bij de JD kunnen als volgt worden samengevat:

- Van de 374 zaken die in het onderzoek zijn betrokken gaat het in 93% om zg. 'enkelvoudige' zaken, dat wil zeggen het gaat om 1 delict, zowel bij aanvang als einde van het recherche-onderzoek en zij worden door 1 afdeling behandeld en afgehandeld.
- 92% van de 'enkelvoudige' zaken behoort tot drie categorieën misdrijven, nl.: eenvoudige diefstal (38%), gekwalificeerde diefstal (36%) en vernieling (18%).
- Meer dan de helft (53%) van de 'enkelvoudige' zaken krijgt geen vervolg in nader onderzoek en wordt door de Opvang behandeld. Voor eenvoudige diefstal ligt dat percentage op 70, voor vernieling op 60 en voor gekwalificeerde diefstal op 38. Gaat het om ernstiger enkelvoudige misdrijven, dan behandelt de Opvang daarvan 18%.
- De overige 'enkelvoudige' zaken worden in meerderheid door de AR behandeld.
- Ook bij de zg. 'meervoudige' zaken (het gaat om meerdere delicten, eventueel door meer dan 1 afdeling behandeld) speelt de combinatie van art. 310/311 en 350 een belangrijke rol: 11 van de 25 zaken.

- Twee andere combinaties binnen de categorie 'meervoudig' die nogal eens voorkomen zijn openlijke geweldpleging/mishandeling en oplichting/verduistering.
- Van de 'meervoudige' zaken wordt 28% door de Opvang behandeld; de overige worden behandeld door de andere afdelingen.
- Assistentie bij het onderzoek van ondersteunende afdelingen vindt plaats in 17% van alle zaken.
- De Opvang maakt geen gebruik van ondersteunende afdelingen. De overige afdelingen schakelen ondersteunende afdelingen in voor ongeveer eenderde van het aantal zaken die zij behandelen.
- De belangrijkste ondersteunende afdeling is de TOD, op ruime afstand gevolgd door het INFO.
- De totale werktijd wordt voor 41,5% bepaald door *schriftelijke handelingen*. Belangrijke onderdelen van deze handelingen zijn: het schriftelijk horen van aangevers en het schriftelijke horen van verdachten. Daarnaast speelt het samenstellen van het verbaal en alle schriftelijke handelingen die daarbij horen eveneens een belangrijke rol.
- 23,4% van de totale tijd wordt besteed aan het *verrichten van nader onderzoek*. Tot deze categorie activiteiten, die zich merendeels buiten het bureau afspelen, behoren een aantal zeer tijdrovende zoals: posten, onderzoek woning, buurtonderzoek e.d.
- 18,9% van de beschikbare tijd voor onderzoek gaat zitten in het *afwickelen van onderzoek*. Het horen van verdachten (zonder dat dat direct schriftelijk wordt vastgelegd) en algemene gesprekken met verdachten komen hier het meest voor en kosten ook relatief gezien veel tijd. Zeer tijdrovend is het voorgeleiden aan de OvJ.
- 13,5% van de tijd komt voor rekening van de *aanvang van de zaak*; qua frequentie en tijd gaat het dan voornamelijk om het aanhoren en opnemen van aangiften.
- Het *opnemen van de situatie* ter plaatse tenslotte komt relatief weinig voor en kost in totaal 2,6% van de beschikbare tijd.
- De afhandeling van een zaak kost gemiddeld 170 minuten = 2,8 uur. Voor de AR is dat 4,7 uur, voor JZZ 7,4 uur en voor de Opvang 0,6 uur. De overige afdelingen besteden gemiddeld 4 uur aan een zaak, uitzonderingen buiten beschouwing gelaten.
- De zg. 'enkelvoudige' zaken kosten de JD 78% van de tijd en de 'meervoudige' 22%.
- De Opvang behandelt ongeveer de helft van alle zaken in 10% van de totale beschikbare tijd.
- De overige 90% van de tijd wordt besteed aan de andere helft van de zaken die in principe in onderzoek genomen zouden kunnen worden.
- Hoe ernstiger een misdrijf des te meer tijd wordt erin gestoken. Misdrijven zoals vernieling en diefstal (83% van de in onderzoek genomen zaken) kosten 40% van de tijd. De overige misdrijven (17% van de in onderzoek genomen zaken) kosten 50% van de totale tijd.
- 31 van de 184 in onderzoek genomen zaken resulteerden in een bekende dader pv (16,9%). Aan deze zaken werd 54,7% van de totale tijd besteed.

In december 1981 is in Enschede een onderzoek gehouden onder een representatieve steekproef van de bevolking van 16 jaar en ouder. In telefonische interviews die in opdracht van het WODC door het NIPO in Amsterdam zijn uitgevoerd werden 499 inwoners van Enschede over een aantal onderwerpen bevroegd.

Allereerst werd de vraag voorgelegd of men ooit het *slachtoffer* was geweest van 1 of meer van 12 misdrijven die aan de orde kwamen. Daarna werd gevraagd naar slachtofferschap in het afgelopen jaar.

Het *aangiftgedrag* van de bevolking en het optreden van de politie toen men aangifte deed werden vervolgens aan de orde gesteld.

Een derde thema is de *onveiligheidsgevoelens* in verband met criminaliteit zowel in eigen buurt als elders in de stad. In hoeverre denkt men een kans te lopen zelf slachtoffer te worden van een misdrijf?

Worden gewoonlijk *maatregelen* genomen om te voorkomen dat men zelf slachtoffer wordt en welke maatregelen waren genomen toen het gebeurde?

Op welke wijze heeft men *contacten met de politie* en hoe worden die contacten ervaren?

Beschouwt men criminaliteitsbestrijding als een belangrijke *taak van de politie* en hoe vervult de Enschedese politie verschillende aspecten daarvan?

Hoe staat het met de *bereidheid* om met de politie *samen te werken* als men verdachte situaties constateert?

Wat zijn de belangrijke *problemen binnen de gemeente of in de eigen woonbuurt* waaraan de politie meer aandacht zou moeten besteden?

De resultaten van het bevolkingsonderzoek worden in de volgende paragrafen beschreven.

5.1 De omvang van de criminaliteit

Omdat de politiestatistieken enkel die delicten bevatten die ter kennis van de politie zijn gekomen en vaak alleen nog, dan wanneer vervolgens een pv is opgemaakt, is voor de vaststelling van het criminaliteitsniveau in Enschede gekozen voor een zg. slachtofferenquête. Deze slachtofferenquêtes, die ook landelijk worden uitgevoerd, geven geen beeld van de omvang van de totale criminaliteit, maar zijn toegespitst op een aantal veel voorkomende delicten waarvan individuele burgers slachtoffer kunnen worden. Een steekproef uit de bevolking wordt gevraagd of men ooit, in het bijzonder in het laatste jaar, slachtoffer is geweest van 1 of meer van de genoemde misdrijven.

Slachtofferenquêtes geven een redelijk betrouwbaar beeld als het erom gaat vast te stellen wat de omvang is van misdrijven zoals (brom)fietsdiefstal, diefstal van en uit de auto, inbraken in woningen, zakkenrollerij, handtastelikheden met seksuele bedoelingen, bedreiging of mishandeling, vernieling van eigendom en doorrijden na een ongeval.

In de volgende tabel worden de percentages slachtoffers in 1981 uit de Enschedese bevolking van 16 jaar en ouder gegeven. Ter vergelijking is een kolom opgenomen waarin slachtofferpercentages uit 1980 van min of meer

vergelijkbare steden wat betreft inwoneraantal zijn vermeld. CBS-gegevens over 1981 waren nog niet beschikbaar.

Tabel 46: Percentage Enschedese inwoners van 16 jaar en ouder dat in 1981 het slachtoffer is geweest van 1 of meer van 12 delicten

soort misdrijf	Enschede 1981	Vglb.steden 1980
fietsdiefstal*	5,7	10,7
bromfietsdiefstal*	0	2,9
diefstal uit auto*	1,9	2,3
diefstal van de auto*	0,3	0,6
inbraak woning (particulieren)	1,1	2,5
zakkenrollerij/diefstal van portemonnaie	1,3	2,2
handtastelijkheden op straat met sexuele bedoeling	0,7	1,8
handtastelijkheden binnen met sexuele bedoeling	0	0,1
bedreiging/mishandeling op straat	5,2	5,5
bedreiging/mishandeling binnen	0,4	1,3
beschadiging/vernietiging eigendom	9,8	11,8
doorrijden na aanrijding	0,9	onbekend

* gepercentageerd op aantal fiets-, bromfiets-, autobezitters.

Ruim een vijfde (20,9%) van de Enschedese bevolking werd in 1981 het slachtoffer van tenminste 1 van de genoemde misdrijven. Bijna vier procent (3,9%) meldt tenminste tweemaal in dat jaar slachtoffer geweest te zijn. De kans om slachtoffer van een misdrijf te worden ligt voor mannen en vrouwen ongeveer gelijk. Leeftijd speelt evenwel een belangrijke rol: jongeren lopen een grotere kans dan ouderen¹⁾. Zo ligt het slachtofferpercentage het hoogst in de leeftijdsgroep tussen 16 en 29 jaar, nl. op 31. Tussen 30 en 44 jaar zakt het percentage tot 23, vervolgens tussen 45 en 64 jaar tot 15. De 65-jarigen of ouderen tenslotte scoren met 9% het laagst.

Uit tabel 46 springen met betrekking tot Enschede drie delicten in het oog die relatief hoog scoren: twee agressieve delicten, nl. beschadiging/vernietiging van eigendom alsmede bedreiging/mishandeling op straat en 1 vermogensdelict nl. diefstal van de fiets. Hetzelfde beeld laten de vergelijkbare steden voor 1980 zien, met dien verstande dat fietsdiefstal daar bijna tweemaal zo hoog scoort.

Een onderscheid naar slachtofferkans in Enschede voor enerzijds vermogens- en anderzijds agressieve delicten laat het volgende zien.

Tabel 47: Percentage Enschedese inwoners van 16 en ouder dat in een jaar het slachtoffer is geweest van een vermogens- of een agressief delict

vermogensdelict	7,2%
agressief delict	13,8%

Het hoge percentage slachtoffers van agressieve delicten wordt in sterke mate bepaald doordat beschadiging en vernietiging van eigendommen bij deze categorie zijn ingedeeld.

5.2 Het meldings- of aangiftegedrag

Door slachtoffers van misdrijven wordt slechts een deel bij de politie gemeld en de meldingspercentages variëren nogal per delict. Het belangrijkste motief van slachtoffers om de politie niet te informeren is dat hetgeen hen is overkomen niet ernstig genoeg wordt gevonden. Andere motieven zijn het idee dat de politie toch niets kan doen of eenvoudigweg dat de politie niets doet om het misdrijf op te helderen.

Tabel 48 geeft een indruk van het aangiftegedrag van de bevolking.

Eén opmerking dient vooraf te worden gemaakt. Aangezien het aantal

¹⁾ significant voor chi-kwadraat: $p < .001$.

slachtoffers van bepaalde delicten in 1981 zeer klein is kunnen de aangiftepercentages sterk fluctueren. Er is dan ook een kolom opgenomen waarin de aangiftepercentages staan vermeld van alle personen die ooit slachtoffer zijn geweest van een misdrijf.

Tabel 48: Percentage slachtoffers in Enschede dat een delict bij de politie gemeld heeft

soort misdrijf	1981	ooit
fietsdiefstal	78	84
bromfietsdiefstal	—	100
diefstal uit auto	100	86
diefstal van de auto	100	86
inbraak woning (particulieren)	80	90
zakkenrollerij/diefstal van portemonnaie	83	71
handtastelijkheden op straat met sexuele bedoeling	0	5
handtastelijkheden binnen met sexuele bedoeling	—	0
bedreiging/mishandeling op straat	29	29
bedreiging/mishandeling binnen	50	45
beschadiging/vernietiging eigendom	23	34
doorrijden na aanrijding	25	55
totaal	43	59
vermogensdelicten	83	84
agressieve delicten	26	32

De tabel laat zien dat over het algemeen slachtoffers van vermogensdelicten de politie vaak informeren over wat hen is overkomen, terwijl het aangiftegedrag van slachtoffers van agressieve delicten dat nogal eens nalaten. In dat opzicht is de situatie in Enschede niet erg afwijkend van die in vergelijkbare steden. Zeker in het licht van wat wij eerder constateerden, nl. relatief veel agressieve delicten (vernietiging en bedreiging/mishandeling op straat), zou men mogen verwachten dat, op basis van de aangiften, ook de politie in Enschede een nogal scheef beeld van het criminaliteitspatroon, of althans van de verhoudingen binnen dat patroon, heeft.

Inbraken worden in eerste instantie telefonisch bij de politie gemeld. Slachtoffers van (brom)fietsdiefstal, diefstal uit de auto en zakkenrollerij gaan vaak direct naar het (hoofd)bureau. Bij alle andere delicten gaan sommigen direct naar het bureau, anderen melden het de politie telefonisch.

Driekwart van de slachtoffers die een delict melden bij de politie is tevreden over de manier waarop de politie op de aangifte/melding gereageerd heeft. Er is nauwelijks verschil of het nu gaat om vermogensdelicten of om agressieve delicten.

Een kwart van de aangevers/melders blijkt dus ontevreden of minder tevreden te zijn.

De twee belangrijkste redenen waarom slachtoffers niet tevreden zijn over de wijze waarop de politie gereageerd heeft zijn:

- de politie heeft niets gedaan;
- de politie nam de zaak niet serieus.

De eerste reden wordt in verhouding vaak genoemd door slachtoffers van fietsdiefstal, inbraak en vernietiging; de tweede reden door slachtoffers van fietsdiefstal en diefstal uit de auto.

Andere redenen waarom aangevers/melders zich niet tevreden tonen zijn:

- de politie heeft de spullen niet teruggevonden;
- de politie heeft niet voldoende informatie gegeven;
- de politie was onvriendelijk/incorrect;
- de politie heeft de dader niet gevonden.

Zoals we al eerder aangaven wordt een aanzienlijk deel van de misdrijven niet

---

bij de politie gemeld. Daarvoor zijn verschillende redenen aan te wijzen.

In afnemende volgorde van belangrijkheid zijn de volgende redenen door de niet-melders aangegeven:

- de schade was gering, het was niet ernstig genoeg;
- het heeft geen zin/de dader is onbekend, ik heb geen bewijs;
- heb het zelf opgelost;
- heb er niet aan gedacht/het is erbij ingeschoten;
- de politie doet niets.

Voor vrijwel alle delicten zijn de eerste twee redenen vaak van toepassing, zowel de ernst (de schade); ook het feit dat men het zinloos vindt omdat het toch niets uithaalt wordt nogal eens genoemd.

De reden dat men het zelf heeft opgelost komt niet voor bij vermogensmisdriven, wel bij agressieve misdrijven en dan met name bij handtastelijkheden en bedreigingen buitenshuis. Ook bij vernielingen wordt het zelf oplossen nogal eens genoemd als reden om de zaak maar niet bij de politie te melden. De politie doet niets wordt vrijwel alleen als reden vermeld als het om vernielingen gaat.

Omdat bij nagenoeg alle vermogensdelicten de ernst een rol speelt voor de slachtoffers om wel of geen aangifte te doen, is nog gekeken in hoeverre de schade daadwerkelijk een rol speelt bij het aangiftegedrag. Bij een tweetal vermogensdelicten, diefstal uit de auto en zakkenrollerij is daarom gevraagd naar het schadebedrag.

De slachtoffers van diefstal uit de auto die aangifte deden hebben gemiddeld meer financiële schade dan de slachtoffers die geen aangifte deden. Hetzelfde geldt voor slachtoffers van zakkenrollerij.

Of de ernst van lichamelijk letsel ook een rol speelt bij het aangiftegedrag is eveneens bekeken. Bij bedreiging/mishandeling binnens- en buitenshuis bleek in de meeste gevallen geen sprake te zijn van lichamelijk letsel. Slechts een paar slachtoffers liepen letsel op; meestal kon met een enkele medische behandeling worden volstaan. Er kan, mede vanwege de geringe variatie in ernst, geen verband worden aangetoond met het aangiftegedrag.

Tot slot is het meldings- of aangiftegedrag nog in verband gebracht met het al of niet verzekerd zijn van de slachtoffers. Er blijkt geen statistische samenhang te zijn: slachtoffers die — voor zover dat mogelijk is — tegen de schade zijn verzekerd melden een misdrijf even frequent als slachtoffers die niet verzekerd zijn.

5.3 Onrustgevoelens bij de bevolking

Naast de feitelijke omvang is de subjectieve beleving van de criminaliteit een belangrijk thema dat in de enquête aan de orde is gesteld.

Aan alle respondenten werden een aantal vragen voorgelegd waarmee de omvang van de angst- en onrustgevoelens is vastgesteld. Eerst zullen de resultaten van de afzonderlijke vragen worden vermeld om vervolgens een totaalbeeld te schetsen van de onrust met betrekking tot criminaliteit. Ook hier is, voorzover mogelijk, een vergelijking gemaakt met andere steden.

In de eerste plaats is de vraag gesteld of men wel eens denkt aan de mogelijkheid zelf slachtoffer van een misdrijf te worden. Zoals tabel 49 laat zien is dat bij eenderde van de Enschedese bevolking niet het geval.

Tabel 49: Denken aan de mogelijkheid slachtoffer van een misdrijf te worden

	abs.	%
nee, nooit	165	33,1
zelden	89	17,8
soms	140	28,1
regelmatig	63	12,6
vaak	27	5,4
weet niet/geen antwoord	15	3,0
	499	100

Iets minder dan een vijfde van de Enschedese bevolking blijkt regelmatig tot vaak te denken aan de mogelijkheid om slachtoffer van een misdrijf te worden. Ruim 45% denkt er zo af en toe eens aan. Zetten we naast Enschede de vergelijkbare steden, dan blijkt men in de andere steden minder te denken aan de mogelijkheid om slachtoffer te worden. Bijna de helft denkt er nooit aan, 45% zo nu en dan en 8% regelmatig tot vaak.

Het meest frequent denkt men bij criminaliteit en eigen slachtofferschap in Enschede aan een viertal delicten:

Tabel 50: Soort misdrijven waaraan wordt gedacht bij mogelijk slachtofferschap, in procenten van de bevolking

beroving op straat	29,5
inbraak	19,4
aanranding/verkrachting	14,4
mishandeling	13,8

Ook in de steden waarmee Enschede qua grootte kan worden vergeleken scoren dezelfde misdrijftypen hoog, zij het dat beroving op straat en inbraak, bij de gedachten over een mogelijk misdrijf in Enschede veel hoger scoren.

Opvallend is dat bij de vier meest genoemde misdrijven drie agressieve delicten staan, waarvan er 1 feitelijk nogal eens voorkomt nl. bedreiging/mishandeling op straat. Een paar andere delicten die nogal eens worden genoemd, maar veel minder frequent dan de eerste vier, zijn: zakkenrollerij, diefstal uit de woning (insluiting), vernieling en moord of doodslag.

Wanneer wordt gevraagd bij wat voor gelegenheid of onder welke omstandigheden men denkt aan de mogelijkheid zelf slachtoffer te worden, noemt men vaak:

- als het donker is, 's avonds;
- bij het lezen in de krant van zo'n misdrijf;
- als ik alleen ben, in huis of op straat.

Hoe groot nu, zo luidde de volgende vraag, acht u de kans om zelf slachtoffer te worden van een misdrijf?

Tabel 51: Kans op slachtofferschap

	abs.	%
(zeer) groot	10	2,0
tamelijk groot	58	11,6
tamelijk klein	168	33,7
(zeer) klein	210	42,1
weet niet/geen antwoord	53	10,6
	499	100

Driekwart van de bevolking denkt dat de kans om zelf slachtoffer te worden tamelijk klein tot zeer klein is. Ruim 13% schat de kans tamelijk groot tot zeer groot.

Vergeleken met een jaar geleden acht men de kans evenwel nogal eens toegenomen zoals tabel 52 laat zien.

Tabel 52: Kans op slachtofferschap in vergelijking met een jaar geleden

	abs.	%
kans is groter geworden	215	43,1
kans is gelijk gebleven	234	46,9
kans is kleiner geworden	11	2,2
weet niet/geen antwoord	39	7,8
	499	100

43% van de Enschedese bevolking denkt dat de kans om slachtoffer te worden van een misdrijf vergeleken met een jaar daarvoor is toegenomen; 47% acht die kans niet groter, maar ook niet kleiner. In de vergelijkbare steden is een iets groter deel van de bevolking de mening toegedaan dat de kans is toegenomen.

Op de vraag of men in Enschede buurten of straten (buiten de eigen buurt) kan noemen waar men 's avonds liever niet alleen komt antwoordt 76% van de respondenten bevestigend.

Van de 381 personen die buurten of straten weten te noemen wijzen er 300 (78%) de binnenstad van Enschede als buurt aan waar men 's avonds liever niet alleen komt.

Omdat op de gestelde vraag meerdere antwoorden mogelijk waren wordt ook nog door 23 respondenten de hele stad genoemd, 15 personen noemen in het algemeen parken en plantsoenen en tenslotte worden 95 maal nauwkeurig buurten en straten — al of niet in de binnenstad — genoemd. Vaak wijst men de Stadsgravenstraat, Noorder- en Zuiderhagen en de Walstraat als onveilig aan.

Veel minder respondenten antwoorden bevestigend op de vraag of er in de eigen buurt/wijk plekken of straten zijn waar men 's avonds liever niet alleen komt, nl. 33%.

57 maal noemt men het plantsoen of park in de buurt, 115 maal wordt de eigen buurt als geheel genoemd, veelal bepaalde straten daarbinnen. Relatief vaak bestempelen de buurtbewoners Deppenbroek, Wesselerbrink, de Stadsgravenstraat en de Knalhutteweg als onveilig.

Over het algemeen blijkt men zich echter in de eigen buurt (tamelijk) veilig te voelen.

Tabel 53: Veiligheid in eigen buurt

	abs.	%
(zeer) veilig	312	62,5
tamelijk veilig	142	28,5
tamelijk onveilig	21	4,2
(zeer) onveilig	6	1,2
weet niet/geen antwoord	18	3,6
	499	100

Tenslotte zijn als indicatie voor onveiligheidsgevoelens nog twee vragen opgenomen. De eerste luidde: 'Stel u bent 's avonds om een uur of 10 alleen thuis en er wordt onverwacht aangebeld; wat zou dan doen?' De onderstaande tabel geeft een overzicht van de antwoorden.

Tabel 54: Reactie op aanbellen 's avonds

	abs.	%
- ik doe gewoon open	195	39,1
- ik doe pas open als ik weet of gezien heb dat het iemand is die ik ken	185	37,1
- ik doe pas open als ik heb kunnen zien of horen dat degene die aanbelt een vertrouwde indruk maakt	69	13,8
- ik doe niet open	34	6,8
- weet niet/geen antwoord	16	3,2
	499	100

De tweede vraag was: 'Bent u wel eens bang als u 's avonds alleen in huis bent?'

Tabel 55: Bang 's avonds alleen thuis

	abs.	%
nee	419	84,0
ja	60	12,0
weet niet/geen antwoord	20	4,0
	499	100

Aan de hand van vijf indicatoren is vervolgens een totaalscore berekend voor de onrustgevoelens bij de bevolking. Vervolgens zijn de respondenten in vier groepen verdeeld, waarbij de eerste groep blijk geeft van geen enkele vorm van angst of onrust. De tweede groep vertoont geringe onrustgevoelens, de derde (tamelijk) sterke en tenslotte de vierde zeer sterke onrustgevoelens.

Tabel 56: Mate van angst en onrust met betrekking tot criminaliteit

	abs.	%
geen	46	9,2
gering/matig	262	52,5
(tamelijk) sterk	183	36,7
zeer sterk	8	1,6
	499	100

Uit de tabel blijkt dat bij bijna 40% van de Enschedese bevolking tamelijk sterke tot zeer sterke onrustgevoelens in verband met criminaliteit leven. Dit is wat hoger dan het landelijke beeld. Vrouwen scoren wat betreft de onrustgevoelens hoger dan mannen: 55% tegenover 21% vertoont de onrust in (tamelijk) sterke mate¹⁾. Geen statistisch verband werd gevonden tussen onrustgevoelens en leeftijd van de respondenten. Er is over het geheel gezien ook geen verband tussen onrustgevoelens en eigen ervaring met een misdrijf.

5.4 Preventiebereidheid

In de enquête is verschillende malen gevraagd welke preventieve maatregelen men in het algemeen zelf neemt om te voorkomen dat men slachtoffer van een misdrijf wordt.

Zo werd allereerst aan alle fietsbezitters gevraagd welke preventieve maatregelen men doorgaans neemt.

Van de 409 fietsbezitters nemen er 6 (1,5%) nooit maatregelen. Meestal zet men de fiets op het fietsslot (84%). Vaak wordt de fiets ook in een stalling of binnen neergezet (59%) en een behoorlijk aantal fietsbezitters beveiligd de fiets ook nog met een kabel- of kettingslot (27%).

Van 346 autobezitters zeggen er slechts 2 geen maatregelen te nemen om diefstal uit de auto te voorkomen. De anderen (99,4%) nemen één of meer maatregelen. De meest voorkomende preventieve maatregel is deuren op slot en ramen dicht (94%). Niets erin laten liggen is een tweede belangrijke maatregel (70%). Parkeren in een garage of op een bewaakt parkeerterrein wordt nog eens door 25% van de autobezitters genoemd. Tenslotte beschikt 1,7% van de autobezitters over een alarminstallatie in de auto.

Gevraagd naar maatregelen om te voorkomen dat de auto zelf gestolen wordt, worden de volgende maatregelen genoemd: contactsleutel uit slot (76%), auto op stuurslot (56%), parkeren in garage of op bewaakt parkeerterrein (23%), alarminstallatie aansluiten (1%). Slechts 5 autobezitters zeggen geen specifieke maatregelen te nemen om te voorkomen dat de auto wordt gestolen.

¹⁾ significant voor chi-kwadraat: p < .001.

Om te voorkomen dat er wordt ingebroken in de woning zeggen de meeste respondenten normaal gesproken maatregelen te nemen; slechts 18 personen zeggen geen maatregelen te nemen. De twee meest voorkomende maatregelen die worden genoemd zijn: 's nachts bij afwezigheid alle buitendeuren op slot en ramen dicht (79%), extra nachtslot of grendel op de deur (58%). Andere preventieve maatregelen die men noemt zijn: 's nachts licht aan (19%), een waakhond (14%), speciale sloten (11%), dievenklauwen (9%), luiken voor de ramen (3%), alarminstallatie (2%).

Bij afwezigheid tijdens een vakantie worden de volgende bijzondere maatregelen genomen om te voorkomen dat er wordt ingebroken: burens/kennissen inlichten met het doel het huis een bewoond aanzien te geven (85%), brievenbus leeg laten halen (64%), schakelklok voor het licht instellen (11%), andere maatregelen (5%). Zes procent van de ondervraagden zegt geen bijzondere maatregelen te nemen bij afwezigheid tijdens de vakantie.

Niet alleen het soort preventieve maatregelen zegt wat over het preventiegedrag van de bevolking ook het aantal geeft daarvan een indicatie.

Tabel 57: Delicttype en preventiegedrag, in procenten van de bevolking, voorzover van toepassing

	%
preventie fietsdiefstal	
- geen maatregel	1,5
- 1 maatregel	34,3
- 2 of meer maatregelen	64,3
preventie diefstal uit auto	
- geen maatregel	0,6
- 1 maatregel	24,6
- 2 of meer maatregelen	74,9
preventie diefstal van auto	
- geen maatregel	0,5
- 1 maatregel	14,2
- 2 of meer maatregelen	85,2
preventie inbraak	
- geen maatregel	4,2
- 1 maatregel	30,1
- 2 of meer maatregelen	65,7
bijzondere preventie tijdens vakantie	
- geen maatregel	6,6
- 1 maatregel	35,1
- 2 of meer maatregelen	68,3

Ondanks de intentie in het algemeen zelf iets te doen tegen misdrijven blijkt nonchalant gedrag de dader toch nogal eens in de kaart te spelen. Zo zei slechts 1,5% van de fietsbezitters normaal gesproken geen preventieve maatregelen te nemen. Bij degenen van wie de fiets gestolen was, lag dat percentage toen het gebeurde hoger nl. op 15.

Bij 13% van degenen bij wie iets uit de auto was gestolen waren deuren en/of ramen toen niet afgesloten.

De laatste keer dat er was ingebroken had de inbreker zich in 22% van de gevallen de toegang verschafte door een niet afgesloten deur of raam.

5.5 Contacten met de Enschedese politie

Aan de respondenten is gevraagd of ze de afgelopen twee jaar op één of andere manier contact hebben gehad met de Enschedese politie. Gevraagd werd naar de aanleiding van het contact, wat er zoal gebeurde en wat men vond van het optreden van de politie.

51% van de respondenten heeft in de twee jaar voorafgaand aan het interview contact met de politie gehad.

In tabel 58 wordt een overzicht gegeven van de diverse aanleidingen voor het contact met de politie. Onderscheid is gemaakt naar enerzijds contacten waarbij het initiatief van de burger uitgaat en anderzijds contacten waarbij de politie het initiatief neemt.

Tabel 58: Contacten met de Enschedese politie

soort contact	abs.	%
INITIATIEF BURGER	153	59,1
- informatie gevraagd (weg, instanties, gebouw)	8	3,1
- melden van brand, ongeluk, vermissing persoon/dier	28	10,8
- verzoek te komen vanwege problemen met burenen/in gezin	18	6,9
- indienen van een klacht over anderen	20	7,7
- aangifte van gewelds/sexueel misdrijf	5	1,9
- aangifte van vermogensmisdrijf	35	13,5
- bekeuring betalen	4	1,5
- informatie over voorvallen/geen misdrijven	11	4,2
- anders/geen antwoord	24	9,3
INITIATIEF POLITIE	106	40,9
- verkeerscontrole (techn. staat auto, kenteken-, rijbewijs)	16	6,2
- verkeersongeluk, aanrijding	3	1,2
- kleine verkeersovertreding (rood licht, te hard, parkeren)	49	18,9
- zware verkeersovertreding (onder invloed, doorr. na ongeval)	2	0,8
- controle bijzondere wetten	2	0,8
- bericht overbrengen, inlichtingen inwinnen	12	4,6
- vanwege gewelds/sexueel misdrijf	1	0,4
- vanwege vermogensmisdrijf	2	0,8
- anders/geen antwoord	19	7,3

De tabel laat zien dat ongeveer 60% van de contacten tussen burgers en politie door eerstgenoemden worden geïnitieerd. Binnen deze categorie van contacten zijn die in verband met een aangifte van een vermogensmisdrijf het meest frequent. Tezamen met aangiften van gewelds/sexuele misdrijven gaat het om ruim 15% van alle contacten tussen burgers en politie.'

Een tweede belangrijke reden voor het opnemen van contact met de politie is het doen van een melding naar aanleiding van een brand, een ongeval of een vermissing van persoon of dier. Hierbij gaat het om bijna 11% van alle contacten.

Wanneer het initiatief uitgaat van de politie, gaat het in de meeste gevallen om verkeersaangelegenheden (27% van alle contacten), waarbij kleine verkeersovertredingen een belangrijke plaats innemen.

Over het algemeen is men over het optreden van de politie bij de verschillende contacten redelijk tot goed te spreken.

Tabel 59: Oordeel over politie bij laatste contact, in percentages*

houding politie	%
correct	77,5
niet autoritair	76,8
behulpzaam	68,5
niet agressief	91,8
rechtvaardig	76,5

* antwoorden 'weet niet' en 'niet van toepassing' zijn buiten beschouwing gehouden.

Op de vraag naar de tevredenheid van de behandeling of afhandeling als geheel, geeft 72,9% aan dat die bevredigend is geweest, 13,4% vond de afhandeling onbevredigend en de overigen hadden geen uitgesproken mening. De verschillen in oordeel naar het soort contact zijn over het algemeen vrij gering.

De belangrijkste motieven voor tevredenheid waren:

- de politie was vriendelijk en correct	33,0%
- de politie deed wat zij kon	21,9%
- de politie nam de zaak serieus op	13,8%
- de politie gaf voldoende informatie	8,5%
- de politie trad snel handelend op	7,7%

De belangrijkste kritiekpunten van degenen die zich niet tevreden toonden zijn:

- de politie deed niets	43,5%
-------------------------	-------

- de politie nam de zaak niet serieus	16,3%
- de politie was onvriendelijk	10,9%
- de politie trad niet snel handelend op	6,5%
- de politie gaf onvoldoende informatie	6,5%

5.6 Criminaliteitsbestrijding als politietaak

De mening van bevolking over de werkwijze van de politie op het terrein van de criminaliteitsbestrijding is een volgend aspect dat in de enquête aan de orde is gesteld.

Criminaliteitsbestrijding wordt door de overgrote meerderheid van de respondenten als typisch politiewerk gezien: 84%¹⁾. Ruim tweederde van de ondervraagden is ook van mening dat de politie zich vaak met de bestrijding van criminaliteit bezighoudt en bijna 60% vindt dat zij deze taak goed vervult. De overigen zijn merendeels van mening dat de politie de criminaliteit maar matig aanpakt.

In tegenstelling tot andere WODC-enquêtes waarbij deze taak in relatie wordt gebracht met de overige politietaken, is in Enschede verder ingegaan op onderdelen van de criminaliteitsbestrijding. Aan de respondenten is gevraagd naar hun mening over de wijze waarop de Enschedese politie zwaardere en minder zware misdrijven aanpakt.

Om te beginnen werd de vraag gesteld hoe frequent men denkt dat bepaalde misdrijven in Enschede voorkomen, vervolgens hoeveel tijd en aandacht de politie eraan besteedt, of men vindt dat dat voldoende is en tenslotte de vraag of de politie deze misdrijven ook goed aanpakt.

Het idee dat de bevolking heeft over de verschillende misdrijfcategorieën van zwaar tot minder zwaar wordt in de volgende tabel gegeven.

Tabel 60: Mening over criminaliteit en criminaliteitsbestrijding door de politie, in procenten van de bevolking

soort misdrijf	komt (erg) vaak voor	erg veel/tamelijk veel aandacht v.d. politie	te weinig aandacht	goede aanpak politie
moord/doodslag	9%	94%	14%	88%
overval bank/postkantoor	13%	86%	22%	83%
aanrandingen/verkrachtingen	46%	75%	37%	67%
agressie op straat (jongeren)	61%	62%	58%	51%
inbraken	73%	73%	42%	70%
diefstal uit auto/zakkenr. e.d	56%	61%	44%	60%
vernieling/vandalisme	73%	57%	59%	49%

Allereerst blijkt uit de tabel tevredenheid over de aanpak van twee typen ernstige misdrijven die naar de mening van de respondenten relatief weinig voorkomen: moord en doodslag en roofovervallen. De politie besteedt er veel tijd en aandacht aan, over het geheel genomen vindt men dat ook voldoende en de aanpak wordt als goed ervaren.

Anders is het gesteld met aanrandingen en verkrachtingen. Bij de bevolking leeft het idee dat dit type misdrijf vaak voorkomt, de politie er tamelijk veel tijd aan besteedt hoewel dat wat meer zou kunnen zijn en over de aanpak is men redelijk te spreken.

Wat betreft de verschillende vormen van kleine criminaliteit is men van mening dat zij (nogal) vaak voorkomen, de politie er in verhouding tot de ernstiger misdrijven minder tijd en aandacht aan besteedt, dat dat over het algemeen flink wat meer zou moeten zijn en dat de aanpak ook voor verbetering vatbaar is. Met name wenst men meer tijd/aandacht en een betere aanpak voor agressie door jongeren op straat en vernielingen of vandalisme.

1). Bij de berekeningen zijn 'weet niet' en ontbrekende antwoorden buiten beschouwing gelaten.

5.7 Aangiftebereidheid bij verdachte situaties

Aan de hand van een zestal situaties is getracht een beeld te krijgen van de bereidheid bij de bevolking om met de politie samen te werken (te waarschuwen) wanneer men — op afstand — wordt geconfronteerd met verdachte situaties dan wel met het plegen van een misdrijf. Om te beginnen werd gevraagd of men in het verleden al eens was geconfronteerd met een dergelijke situatie. Uit de volgende tabel blijkt dat per voorgelegde situatie nogal te verschillen.

Tabel 61: Geconfronteerd met verdachte/criminele situaties, in procenten van de bevolking

verdachte situatie	%
- verdacht persoon in straat bv. bij auto of (brom)fiets	19,4
- flinke vechtpartij op straat met rake klappen	26,9
- vernieling plantsoenbeplanting/bloembakken door kinderen	58,1
- vernieling telefooncel, bushuisje/halte door jongeren	17,0
- vernieling eigen beplanting of tuinartikelen	16,6
- verdacht persoon bij huis van burens tijdens afwezigheid	7,0

Met twee situaties wordt men in Enschede (op straat) nogal eens geconfronteerd. Meer dan de helft van de respondenten heeft wel eens gezien dat kinderen beplanting aan het vernielen waren. Ruim een kwart is wel eens geconfronteerd met een flinke vechtpartij op straat.

Als het gaat om verdachte personen in de straat, vernielingen van telefooncellen e.d. en vernielingen van beplanting of tuinartikelen in de eigen tuin heeft minder dan een vijfde van de ondervraagden dat wel eens meegemaakt. Het komt weinig voor dat men is geconfronteerd met een situatie waarin een verdacht persoon bij het huis van de burens tijdens hun afwezigheid rondscharrelde.

Op de vraag wat men zou doen als men het (weer) zou zien, of men de politie dan ook zou waarschuwen, werd in vier van de zes situaties overwegend positief geantwoord.

Tabel 62: Politie waarschuwen in verdachte/criminele situaties, in procenten van de bevolking

verdachte situatie	%
- verdacht persoon in straat bv. bij auto of (brom)fiets	78,0
- flinke vechtpartij op straat met rake klappen	68,9
- vernieling plantsoenbeplanting/bloembakken door kinderen	17,2
- vernieling telefooncel, bushuisje/halte door jongeren	77,0
- vernieling eigen beplanting of tuinartikelen	15,4
- verdacht persoon bij huis van burens tijdens afwezigheid	72,5

Relatief gering is de bereidheid de politie te waarschuwen wanneer het gaat om vernielingen van openbare plantsoenen/beplantingen en vernielingen aan eigen tuin door kinderen. In beide gevallen lijkt men veelal geneigd te zijn zelf op te treden. Ook beschouwt men d.m.v. feiten nogal eens als niet ernstig genoeg en worden zij niet gezien als een zaak voor de politie.

Waarschuwt men de politie wel, en dat is in vier van de zes situaties overwegend het geval, dan wordt daarvoor de volgende reden veelvuldig gegeven:

- ter bescherming van de ander/andermans eigendom.

Andere redenen die nogal eens genoemd worden zijn:

- het is je plicht de politie te waarschuwen;
- het is in het algemeen belang.

Ook in de vier situaties waarin een meerderheid zegt de politie te zullen waarschuwen, is toch nog altijd zo'n 25% niet zeker of men de politie zal inschakelen. Bij een verdacht persoon in de straat geeft men als redenen: 'niet ernstig genoeg, ik los dat zelf wel op, het is mijn zaak niet'. Bij een vechtpartij op

straat wil men er meestal niets mee te maken hebben; vernieling van een telefooncel lost men zelf wel op of men beschouwt het niet als een zaak om zich mee te bemoeien. Tenslotte zegt men zelf wel af te gaan op verdachte personen bij het huis van de bureu.

5.8 Politie-aandacht in Enschede

Voordat in de enquête gevraagd is naar specifieke problemen in de eigen buurt of elders in de stad waaraan de politie meer aandacht zou moeten besteden, is eerst een aantal vragen gesteld over de dagelijkse politiezorg in de eigen buurt.

De eerste vraag luidde: als u de politie in uw eigen straat/wijk ziet langskomen, hoe is dat dan meestal? De antwoorden worden in tabel 63 weergegeven. Meerdere antwoorden waren mogelijk.

Tabel 63: Hoe ziet u de politie in eigen straat/wijk langskomen?

gebruikelijke surveillance	abs.	%
in politie-auto	446	78,5
op motor	46	8,1
op fiets	28	4,9
te voet	14	2,5
weet niet/geen antwoord	34	6,0
	568	100

Uit de tabel blijkt dat meer dan driekwart van de ondervraagden de politie normaal gesproken in de auto langs ziet komen en erg weinig te voet of op de fiets. Als het gaat om de wenselijkheid, dan liggen die verhoudingen bepaald anders. Op de vraag wat naar hun mening de beste manier van surveillance in de wijk zou zijn, antwoordden de respondenten als volgt:

Tabel 64: Wat is volgens u de beste manier om in uw straat/wijk te surveilleren?

gewenste surveillance	abs.	%
in politie-auto	192	35,3
op motor	18	3,3
op fiets	157	28,9
te voet	86	15,8
geen voorkeur	12	2,2
weet niet/geen antwoord	79	14,5
	544	100

Om enig inzicht te krijgen in de frequentie waarmee men de politie in de eigen buurt langs ziet komen werd ook daarnaar gevraagd.

Tabel 65: Hoe vaak ziet u in uw straat de politie voorbijkomen?

	abs.	%
meermalen per dag	75	15,0
eenmaal per dag	50	10,0
een paar maal per week	95	19,0
eenmaal per week	48	9,6
een paar maal per maand	43	8,6
eenmaal per maand	34	6,8
minder dan eenmaal per maand	60	12,0
nooit	47	9,4
weet niet/geen antwoord	47	9,4
	499	100

Een kwart van de bevolking ziet de politie zeer frequent in de eigen straat langskomen, dat wil zeggen eenmaal per dag of vaker. Daar staat tegenover dat ook een kwart de politie weliswaar ziet, maar niet vaker dan eenmaal per maand of nog minder. Bijna 10% zegt de politie nooit in de eigen straat te zien.

De meeste ondervraagden (76%) zeggen dat er in hun wijk ook een wijkagent is. 15% weet het niet en de overigen zeggen dat er geen wijkagent is.

Ongeveer een vijfde van de bevolking heeft wel eens persoonlijk contact met de wijkagent gehad. Die contacten had men om verschillende redenen, maar het vaakst worden volgende genoemd:

- melding gemaakt van iets (geen misdrijf);
- praatje gemaakt;
- aangesproken door wijkagent;
- hulp ingeroepen bij geschil;
- informatie gevraagd.

Wat betreft het aantal politieposten in Enschede zegt bijna de helft (49%) dat er voldoende van die posten zijn. Bijna eenderde (32%) zou liever meer politieposten in Enschede zien. Ruim de helft van de bevolking is voorstander van meer wijkbureaus in de stad. Ruim 10% maakt het niets uit, 20% toont zich geen voorstander van meer bureaus in de wijken.

Op de vraag of men de politie eerder of gemakkelijker zou waarschuwen (indien nodig) als er een politiepost in de buurt zou zijn, antwoordt 36% bevestigend, echter 52% zou de politie niet sneller waarschuwen.

Als het gaat om problemen met betrekking tot de jeugd in Enschede zou de politie naar de mening van de ondervraagden in elk geval meer aandacht moeten besteden aan twee zaken:

- vernielzucht en vandalisme;
- overlast van opgeschoten jeugd.

Beide onderwerpen worden, niet alleen met betrekking tot de jeugd, maar ook meer in het algemeen als belangrijke problemen in de stad gezien. Hetzelfde geldt als het gaat om problemen in de eigen buurt waaraan de politie meer aandacht zou moeten besteden.

Tabel 66: Meer aandacht voor problemen, in absolute aantallen

soort probleem	stad jeugd	stad algemeen	eigen buurt jeugd	eigen buurt algemeen
overlast opgeschoten jeugd	111	30	27	15
onveiligheid	26	42	4	8
geluidshinder, -overlast	15	3	8	7
vernielzucht/vandalisme	211	55	51	13
zakkenrollerij	13	9	3	2
inbraak	23	20	3	5
fout parkeren (trottoir)	—	16	1	12
te hard rijden	8	23	1	17
rijden onder invloed	5	7	—	2
geen voorrang verlenen	—	6	—	1
op trottoir rijden	11	12	5	3
overige verkeersoverlast	12	26	7	14
diefstal	22	21	4	4
drugshandel	34	13	2	—
prostitutie	—	—	—	—
buitenlanders	1	7	—	1
bars centrum	18	12	—	2
jeugdopvang	19	—	5	—
criminaliteit algemeen	—	9	—	—
anders	36	23	8	8

5.9 Samenvatting

De belangrijkste resultaten uit het bevolkingsonderzoek kunnen als volgt worden samengevat:

- In een jaar tijd loopt 1 op de 5 inwoners van Enschede van 16 jaar of ouder de kans slachtoffer te worden van tenminste 1 van de in het onderzoek genoemde misdrijven.
- De kans op een agressief delict is bijna tweemaal zo groot als de kans op een vermogensdelict.
- Binnen de categorie agressieve delicten scoren beschadiging/vernietiging van eigendom, alsmede bedreiging/mishandeling op straat het hoogst.
- Binnen de categorie vermogensdelicten scoort met name diefstal van de fiets hoog.
- Er is een sterke relatie tussen leeftijd en slachtofferkans: hoe ouder, hoe kleiner de kans om slachtoffer te worden.
- Er is geen relatie tussen slachtofferkans en geslacht van de respondent: mannen lopen vrijwel evenveel kans als vrouwen.
- Ongeveer de helft van de slachtoffers doet aangifte van een misdrijf bij de politie.
- Het aangiftegedrag bij vermogensmisdrijven ligt aanzienlijk hoger dan het aangiftegedrag bij agressieve misdrijven: ruim 80 tegenover 30%.
- Driekwart van degenen die een misdrijf bij de politie meldt is tevreden over de wijze waarop de politie heeft gereageerd, een kwart is minder of niet tevreden.
- Bijna 40% van de bevolking geeft blijk van sterke tot zeer sterke onrustgevoelens in verband met criminaliteit. Vrouwen scoren in dit opzicht hoger dan mannen.
- Meer dan driekwart van de ondervraagden kan buurten of straten in Enschede noemen waar men 's avonds liever niet alleen komt; de binnenstad wordt daarbij erg vaak genoemd.
- Afgemeten aan het aantal preventieve maatregelen dat men neemt om misdrijven te voorkomen lijkt de preventiebereidheid in Enschede redelijk hoog.
- De belangrijkste aanleidingen voor contact tussen politie en burgers zijn: verkeersovertredingen, aangiften van misdrijven, meldingen van calamiteiten, klachten over of problemen met anderen.
- Over het algemeen is men over het optreden van de politie tijdens de contacten redelijk tot goed te spreken.
- Bijna 60% van de bevolking vindt dat de politie de criminaliteit goed aanpakt, de overigen zijn in meerderheid van mening dat de aanpak matig is.
- Gaat het bij de criminaliteit om relatief weinig voorkomende, maar zeer ernstige misdrijven dan is de tevredenheid bij de bevolking groot.

-
- Gaat het om relatief veel voorkomende, wat minder ernstige misdrijven, dan is men minder goed te spreken over de politie-aanpak en wenst men voor die misdrijven meer aandacht.
  - Nogal wat inwoners van Enschede zijn in het verleden wel eens geconfronteerd met vernielingen van beplanting door jeugdigen of met een flinke vechtpartij op straat.
  - De bereidheid om de politie te waarschuwen varieert nogal. Constateert men kleinere vernielingen dan is die bereidheid tamelijk gering en is men veelal geneigd zelf op te treden.
  - Wanneer het gaat om ernstiger vernielingen en meer agressie is men ook eerder bereid de politie te waarschuwen; dat laatste geldt ook als het gaat om verdachte situaties met betrekking tot vermogensmisdrijven.
  - De bevolking van Enschede ziet de politie merendeels gemotoriseerd in eigen straat of wijk langskomen.
  - Meer surveillance per fiets of te voet wordt wenselijk geacht.
  - Ruim de helft van de bevolking is voorstander van meer wijkbureaus in de stad.
  - De problematiek waarop de politie zich naar de mening van de bevolking meer zou moeten richten is tweërlei: vernielzucht en vandalisme en daarnaast overlast van opgeschoten jeugd.

In deze slotbeschouwing zullen een aantal belangrijke resultaten die in de vorige hoofdstukken zijn gepresenteerd, nogmaals ter sprake komen. Daarbij is het vooral van belang dwarsverbindingen te leggen op grond van de verschillende deelonderzoeken. Met betrekking tot dit laatste willen wij vooraf nog een kanttekening plaatsen. De verzameling van het onderzoekmateriaal heeft binnen een kort tijdsbestek plaatsgevonden. Niet alleen noopte het verzoek om snelheid vanuit de driehoek daartoe, het zal ook duidelijk zijn dat gegevens waarop men een prioriteitenstelling wenst te baseren in de tijd zo nauw mogelijk moeten aansluiten bij het tijdstip waarop men prioriteiten voor de toekomst stelt. Dit heeft consequenties gehad voor het hier gepresenteerde materiaal: niet alle gegevens zijn terug te voeren op dezelfde tijdperiode, soms gaat het om gegevens uit 1980, soms uit 1981. Hoewel de lijnen in het materiaal niet rechtstreeks zijn door te trekken, hebben wij de indruk dat een aantal dwarsverbindingen zonder grote bezwaren kunnen worden gelegd.

6.1 Omvang en aard van de criminaliteit

Voor het vaststellen van de omvang en de aard van de criminaliteit in Enschede zijn twee bronnen ter beschikking. Enerzijds de cijfers over de geregistreeerde criminaliteit en anderzijds de slachtofferenquête.

Landelijk wordt de geregistreeerde criminaliteit in hoofdzaak, dat wil zeggen voor ongeveer 90%, bepaald door een drietal typen misdrijven: eenvoudige diefstal, gekwalificeerde diefstal en vernieling. Hun aandeel in het totaal ligt de laatste jaren in Enschede ruim 10% lager, dat wil zeggen dat andere misdrijftypen hier een relatief belangrijker rol spelen. Hoogstwaarschijnlijk spelen daarbij ook vormen van geweldpleging, anders dan vernieling, een belangrijke rol.

Een rechtstreekse koppeling tussen de geregistreeerde criminaliteit en slachtoffergegevens uit de bevolkingsenquête is niet te maken, onder meer omdat in de enquête individuele burgers worden bevroegd over een beperkt aantal misdrijven.

Bovendien speelt bij die koppeling het aangiftegedrag van diezelfde burgers ook nog een rol van betekenis. Zo bleek bv. het aangiftepercentage in het algemeen op ongeveer 50 te liggen maar voor vermogensdelicten veel hoger dan voor agressieve delicten: 80 tegenover 30. Dit betekent overigens dat de geregistreeerde criminaliteit vrijwel zeker een vertekend beeld geeft van datgene wat er in Enschede feitelijk aan de hand is. Agressieve delicten scoorden in de slachtofferenquête aanzienlijk hoger dan vermogensdelicten, een beeld dat niet overeenkomt met de geregistreeerde politiecijfers.

Op basis van de slachtofferenquête kunnen binnen de categorie agressieve delicten twee misdrijven worden genoemd die in Enschede veel voorkomen. In de eerste plaats beschadiging of vernieling van eigendom en in de tweede plaats bedreiging of mishandeling op straat. Binnen de categorie vermogensdelicten scoort fietsdiefstal relatief hoog.

Met uitzondering van fietsdiefstal, wijkt het criminaliteitsbeeld dat Enschede biedt niet erg af van dat van qua inwoneraantal vergelijkbare steden. Er zijn in Enschede minder slachtoffers van fietsdiefstal, maar de agressieve delicten die eerder zijn genoemd komen zowel in Enschede als in de andere steden

veel voor. De conclusie kan dan ook zijn dat Enschede, op één misdrijftype na, aardig in de pas loopt met de stedelijke criminaliteitsproblematiek.

Dit laatste wordt bevestigd wanneer de slachtoffercijfers van Enschede naast die van de regio worden gelegd: de stad scoort dan voor vrijwel alle misdrijven hoger dan de regio¹⁾.

6.2 De JD en criminaliteitsbestrijding

Op basis van de geregistreerde criminaliteitscijfers bleek dat de opgehelderde vernielingen achterblijven bij de landelijke trend. Daar staat tegenover dat de ophelderingspercentages voor gekwalificeerde diefstal, zedendelicten, 'overige delicten' en de laatste jaren ook voor eenvoudige diefstal in Enschede hoger liggen dan het landelijk ophelderingsniveau.

Wanneer we het tijdbestedingsonderzoek als uitgangspunt nemen dan zijn de resultaten met betrekking tot de opsporing en opheldering voor Enschede niet zo gunstig. Van alle zaken, of het nu gaat om 1 of meer strafbare feiten, die in november 1981 door de JD in behandeling werden genomen, resulteerde uiteindelijk 8% in een pv bekende dader. Hierbij moet echter wel worden vermeld dat ongeveer de helft van de zaken niet verder in onderzoek wordt genomen, maar door opvangrechercheurs administratief wordt afgehandeld. Het maakt overigens wel verschil om wat voor type misdrijf het gaat en of de Opvang de zaak afhandelt, dan wel een andere afdeling. Zo worden eenvoudige diefstallen en vernielingen in meerderheid door de Opvang behandeld, dus in principe zonder vervolgonderzoek, terwijl gekwalificeerde diefstallen en ernstiger misdrijven veelal door andere afdelingen worden afgehandeld. Dat laatste geldt ook als het gaat om gecompliceerdere zaken waarbij meer dan 1 strafbaar feit ten laste kan worden gelegd.

Als men nu de zaken die door de Opvang behandeld worden buiten beschouwing laat, dan komt het ophelderingspercentage voor de overige zaken op bijna 17%. Voor de totale categorie eenvoudige/gekwalificeerde diefstal en vernieling is het ophelderingspercentage in dat geval 9, voor de overige misdrijven 53.

De gemiddelde werktijd die aan een zaak wordt besteedt is ongeveer 3 uur. Die tijd varieert niet alleen per behandelende afdeling, maar is ook afhankelijk van de ernst van het misdrijf. De Opvang besteedt bv. aan een zaak gemiddeld ongeveer een half uur, de AR ruim 4,5 uur en JZZ bijna 7,5 uur. Indien een zaak anders dan door de Opvang wordt afgehandeld, dan kosten de lichtere misdrijven gemiddeld minder tijd dan de ernstiger misdrijven. Aan een vernieling of een eenvoudige diefstal wordt bv. minder dan een uur besteed, aan een gekwalificeerde diefstal bijna 1,5 uur, aan de overige misdrijven gemiddeld zo'n 9 uur. Een enkele zaak die verband hield met verdovende middelen kostte 114 werkuren, dat wil zeggen ruim 10% van de totale beschikbare tijd.

Meer dan de helft van alle zaken wordt door de Opvang behandeld; de afdeling besteedt aan die zaken ongeveer 10% van de totale tijd. De resterende 90% van de tijd is dan beschikbaar voor die zaken die door de andere afdelingen in behandeling genomen worden: 40% voor de meest voorkomende (83%) doch minder ernstige misdrijven zoals diefstal en vernieling en 50% voor minder frequent voorkomende (17%), maar ernstiger misdrijven. Gezien de ophelderingspercentages is het dan ook niet verwonderlijk dat aan de opgehelderde misdrijven bijna 55% van de totale tijd is besteed en aan de niet opgehelderde 35% (ofwel 45% inclusief de Opvangzaken).

Ongeveer een kwart van de totale tijd komt voor rekening van het feitelijk rechercheren. Daaronder verstaan we het opnemen van de situatie ter plaatse alsmede het verrichten van nader onderzoek zoals posten, woning- en buurtonderzoek. De resterende tijd wordt grotendeels bepaald door schriftelijke werkzaamheden (41,5%). Tot deze schriftelijke handelingen behoren onder meer het schriftelijk horen van aangevers en verdachten alsmede allerlei acti-

---

¹⁾ Landelijke slachtofferenquête 1980: cijfers regio Overijssel-Oost.

---

viteiten die nauw zijn verweven met het uiteindelijk samenstellen van het verbaal. De overige tijd zit in de aanvang van de zaak (13,5%) en het afwikkelen van het onderzoek (18,9%).

6.3 De afhandeling van zaken door het OM

De 31 pv's bekende dader waarvan in de vorige paragraaf sprake was resulteerden op het parket in 38 zaken. Daarvan werd iets meer dan de helft vervolgd, ongeveer een vijfde gevoegd en een kwart geseponneerd. Gaat het om eenvoudige/gekwalificeerde diefstal of vernieling dan wordt er door de OvJ minder vervolgd en meer gevoegd of geseponneerd.

Het laatste sluit voor een deel aan bij de resultaten die in hoofdstuk 2 zijn besproken. Uit de dossierstudie die een beeld geeft van de afhandeling van zaken uit een kalenderjaar en dus een betere differentiatie naar type misdrijf mogelijk maakt, bleek dat 42% van de zaken op het parket resulteren in een vervolging, 9% in een voeging ad informandum en 43% in een sepot (15% technisch sepot, 28% beleidssepot). Meer dan de helft van de misdrijven eenvoudige diefstal, heling, oplichting en vernieling worden geseponneerd. Voor de categorie overige agressieve misdrijven ligt het sepotpercentage iets beneden de vijftig procent.

Er blijkt bij alle misdrijven met een hoog sepotpercentage wel verschil te zijn in de reden waarom geseponneerd wordt. Zaken waarbij het gaat om oplichting, vernieling of andere vormen van agressie worden vaak niet vervolgd om juridisch-technische redenen, en wel omdat het wettig bewijs niet is geleverd. Een eenvoudige diefstal wordt vaak uit het oogpunt van justitieel beleid geseponneerd omdat de ernst van het strafbare feit te gering geacht wordt om tot vervolging over te gaan.

Gaat het om misdrijven tegen de openbare orde, zedenmisdrijven, gekwalificeerde diefstal of misdrijven tegen de Vuurwapenwet of Opiumwet, dan wordt een zaak vaker vervolgd dan geseponneerd. Dat geldt ook indien een verdachte meerdere strafbare feiten tenlaste worden gelegd.

6.4 Bevolking en politie

Op de vraag hoe de politie de criminaliteit in Enschede aanpakt zegt ongeveer 60% van de bevolking dat die aanpak goed is; de rest spreekt zich minder waardierend uit over dit aspect van het politiewerk. De ontevredenheid bij het publiek richt zich met name op de aanpak van veel voorkomende en minder ernstige misdrijven en men verwacht van de politie vooral voor vernielingen of vandalisme en agressie van jongeren op straat meer aandacht in het werk. Dat de wens zich juist hierop richt is niet zo verwonderlijk aangezien nogal wat inwoners van Enschede in het verleden wel eens getuige zijn geweest van dergelijke vormen van agressief gedrag. De bereidheid om de politie in deze situaties te waarschuwen lijkt groot, maar er zijn ook verschillen te constateren naar de aard van het feit waarmee men geconfronteerd wordt. Heeft het agressieve gedrag een grimmig karakter, dan is men eerder bereid de politie te waarschuwen. Bij de andere, in de ogen van het publiek wat minder ernstige vormen van agressie, zoals het vernielen van beplantingen en dergelijke, is men eerder geneigd zelf op te treden. Niet alleen vanwege het feit dat men het idee heeft het zelf wel aan te kunnen, maar ook omdat men vindt dat het niet zo ernstig is en ook geen zaak om de politie daarvoor in te schakelen. Toch moet bij de goede bereidheid van getuigen om de politie op de hoogte te stellen een vraagteken worden geplaatst. Zelfs als het gaat om mensen die zelf het slachtoffer worden van een agressief delict, dan nog is de feitelijke bereidheid om aangifte te doen vrij gering. In die gevallen heeft men vaak zelf de zaak opgelost of, en dat geldt dan met name voor vernielingen, men heeft de indruk dat de politie toch niets doet. Wat dat laatste betreft zijn ook de ervaringen van degenen die wel aangifte deden van een vernieling met betrekking tot de politie-activiteiten niet zo gunstig.

Ongeveer 40% van de inwoners van Enschede geeft blijk van sterke onrustgevoelens in verband met criminaliteit en bij vrouwen ligt die onrust hoger dan bij het mannelijk deel van de bevolking. Beroving op straat, inbraak aanran-

---

ding/verkrachting en mishandeling zijn de vier belangrijkste misdrijven waarvan gedacht wordt dat men daar zelf wel eens het slachtoffer van zou kunnen worden. Ook hier kan nogmaals geconstateerd worden dat agressieve misdrijven (in dit geval weliswaar de ernstiger vormen daarvan) een belangrijke rol spelen binnen het Enschedese criminaliteitspatroon en de ideeën die daarover bestaan.

De onveiligheidsgevoelens richten zich vooral op de Enschedese binnenstad. Ruim drievijfde noemde dit gedeelte van de stad als de buurt waar men 's avonds liever niet alleen komt. De eigen woonbuurt wordt veelal als veilig ervaren.

Toch zijn er met betrekking tot de eigen buurt en de politiezorg aldaar ook nog enkele wensen die worden geuit. Op dit moment ziet men normaal gesproken de politie gemotoriseerd door de wijken surveilleren; volgens een groot gedeelte van de bevolking zou het beter zijn indien er meer op de fiets en te voet wordt gesurveilleerd. Daarnaast toont ruim de helft van de bevolking zich voorstander van meer wijkbureaus in Enschede.

6.5 Conclusie

Op basis van de resultaten die in dit rapport zijn beschreven kan allereerst worden geconcludeerd dat het criminaliteitsniveau voor een belangrijk deel wordt bepaald door twee typen vermogenscriminaliteit, nl. eenvoudige en gekwalificeerde diefstal. Het onderzoek heeft, anders dan op het eerste gezicht uit de politiestatistiek blijkt, aangetoond dat ook agressieve misdrijven en dan vooral vernieling, vandalisme en geweld gericht tegen personen op straat een belangrijk deel van de totale criminaliteit voor hun rekening nemen. Ondanks het feit dat een aantal rechercheurs ons wezen op een nogal gewelddadig karakter van de Enschedese criminaliteit, is het niet ondenkbaar dat deze gewelddadigheid door politie en justitie toch nog behoorlijk wordt onderschat. Van veel aandacht in termen van opsporing en vervolging voor met name de lichtere vormen is ons op basis van de onderzoekresultaten weinig gebleken. De inspanningen van de JD zijn grotendeels gericht op de zwaardere vermogens- en de zwaardere geweldscriminaliteit en verhoudingsgewijs veel minder op de lichtere vormen in beide categorieën. De resultaten van het recherche-onderzoek in termen van ophelderingen zijn dan ook navenant. Eén en ander hangt uiteraard samen met de opsporingskansen voor bepaalde misdrijven, maar hoogst waarschijnlijk ook met de beperkte ruimte die het feitelijk rechercheren krijgt. Veel tijd besteden de rechercheurs aan het afwickelen van onderzoek en aan schriftelijk werk. Met name over dit laatste hoort men binnen de recherche veelvuldig klachten.

Volgens de bewoners van Enschede is de aanpak van de minder ernstige criminaliteit in het algemeen en van de agressieve vormen in het bijzonder voor flink wat verbetering vatbaar. In dat kader is het van belang nogmaals te wijzen op de belangrijkste redenen waarom slachtoffers van agressieve delicten geen aangifte bij de politie deden: de politie doet toch niets, men lost het zelf wel op. Een waarschuwing voor een versterking van deze tendens is hier onzes inziens op zijn plaats.

Aan de andere kant zou men van de bevolking ook mogen verwachten dat zij de politie in elk geval vaker in kennis stelt van agressieve misdrijven wanneer men al vindt dat de politie er meer aan moet doen.

Wat betreft de afstemming politie-justitie kan men in het algemeen stellen dat er nogal wat zaken geseponeerd worden. Met betrekking tot agressieve delicten viel ons op dat het OM ook deze zaken nogal eens seponeert. Niet zozeer omdat de feiten niet ernstig genoeg zouden zijn, maar vanwege het ontbreken van voldoende bewijs. De vraag is of dit niet al in een eerder stadium, binnen de politie-organisatie vastgesteld zou kunnen worden. Daarnaast is een belangrijk onderdeel van het door het OM gevoerde beleid zaken te seponeren vanwege de geringe ernst van het strafbare feit, bv. bij eenvoudige diefstallen. Deze beleidssepots komen nog in een ander licht te staan als men de wijze van afdoening daarbij betreft: ongeveer de helft van de onvoorwaardelijke beleidssepots (40% van alle door het OM afgedane zaken) worden 'stil'

---

geseponneerd, dat wil zeggen er is geen sprake van een mondelinge, noch van een schriftelijke berisping. Het jaarverslag OM 1981 maakt melding van ruim driekwart 'stille' beleidssepots. Daarbij is echter geen rekening gehouden met het feit dat de hulpofficier van justitie in een eerder stadium gebruik heeft gemaakt van een door het OM gedelegeerde sepotbevoegdheid waarbij een mondelinge berisping al heeft plaatsgevonden.

Het zou aanbeveling verdienen het beleid van politie en justitie ook met betrekking tot andere misdrijfzaken beter en mogelijk in een eerdere fase van het recherche-onderzoek op elkaar af te stemmen, zeker als men bedenkt dat ongeveer de helft van de tijd van de JD aangewend wordt voor zaken die later door het OM worden afgehandeld. Het lijkt erop dat een intensiever contact tussen politie en justitie hier op zijn plaats is. Die contacten zijn nu sterk op specifieke zaken gericht, worden door de politie weliswaar als goed ervaren met de restrictie dat zij sterk afhankelijk zijn van de OvJ waarmee men te maken heeft.

Rest de vraag welke effecten in termen van criminaliteitsbeheersing verwacht mogen worden van een prioriteitenstelling binnen de JD en het OM. Deze vraag zal slechts dan kunnen worden beantwoord als zij in het kader van de meer fundamentele discussie over een preventieve en een repressieve aanpak van het criminaliteitsprobleem wordt aangesneden. Een preventieve aanpak naast een repressieve zal verderstrekkende consequenties hebben, niet alleen voor de politie-organisatie omdat andere diensten dan de JD zullen worden ingeschakeld, maar ook omdat naast politie en justitie het bestuur in Enschede — en de instellingen die onder haar verantwoordelijkheid vallen — intensief betrokken zou moeten zijn bij een poging tot een oplossing van het criminaliteitsvraagstuk te komen.